

Krajowy Standard Rachunkowości nr 16

„Uproszczenia dopuszczone ustawą o rachunkowości”

Spis treści

1. CEL STANDARDU	3
2. ZAKRES STANDARDU.....	3
3. DEFINICJE POJĘĆ	3
4. PRZESŁANKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ I ICH POWIĄZANIE Z NADRZĘDNymi ZASADAMI RACHUNKOWOŚCI	5
ISTOTA UPROSZCZEŃ.....	5
PRZESŁANKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ PO RAZ PIERWSZY	6
ZASADA CIĄGŁOŚCI A PRZYJĘCIE I ODSTĄPIENIE OD STOSOWANIA UPROSZCZEŃ.....	7
UPROSZCZENIA A ZASADA RZETELNEGO I JASNEGO OBRAZU ORAZ STOSOWANIE ZASADY ISTOTNOŚCI	9
PROGI ISTOTNOŚCI	11
PROGI ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU	12
PROGI ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	13
RELACJE MIĘDZY PROGIEM ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU A PROGIEM ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	14
UJAWNIANIE INFORMACJI O PROGACH ISTOTNOŚCI	14
5. WARUNKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ	15
ZACHOWANIE RZETELNEGO I JASNEGO OBRAZU SYTUACJI MAJĄTKOWEJ I FINANSOWEJ ORAZ WYNIKU FINANSOWEGO JEDNOSTKI ..	15
FORMA PRAWNA I RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	15
DECYZJA ORGANU ZATWIERDZAJĄCEGO SPRAWOZDANIE FINANSOWE LUB KIEROWNIKA JEDNOSTKI	16
WCZEŚNIEJSZE KORZYSTANIE Z UPROSZCZEŃ	16
6. ZAKRES PODMIOTOWY I PRZEDMIOTOWY UPROSZCZEŃ.....	16
7. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE DOKUMENTACJI I ORGANIZACJI RACHUNKOWOŚCI ORAZ PROWADZENIA KSIĄG RACHUNKOWYCH	18
8. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY ŚRODKÓW TRWAŁYCH.....	18
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE POCZĄTKOWEGO UJĘCIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH	19
UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA KOSZTÓW ULEPSZENIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH	19
UPROSZCZENIA W ZAKRESIE AMORTYZACJI ŚRODKÓW TRWAŁYCH.....	20
UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI ŚRODKÓW TRWAŁYCH	22
9. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH	22
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE POCZĄTKOWEGO UJĘCIA WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH.....	22
UPROSZCZENIA W ZAKRESIE AMORTYZACJI WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH	23
UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI	24
10. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	24
ZWOLNIENIE ZE STOSOWANIA PRZEPISÓW ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH.....	24
MOŻLIWOŚĆ WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH W CENIE ZAKUPU	25

ZAKAZ STOSOWANIA WYCENY W WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ SKORYGOWANEJ CENY NABYCIA	25
UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ AKTYWÓW FINANSOWYCH	25
11. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY ZAPASÓW	26
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA ZAPASÓW	26
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA MATERIAŁÓW I TOWARÓW W KOSZTACH BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI NA DZIEŃ ICH ZAKUPU	27
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA PRODUKTÓW W KOSZTACH BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI PO ICH WYTWORZENIU	28
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY MATERIAŁÓW I TOWARÓW PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WEDŁUG CENY ZAKUPU	28
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY PRODUKTÓW PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU	30
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY BILANSOWEJ PRODUKTÓW	33
MOŻLIWOŚĆ REZYGNACJI Z ROZLICZANIA NIEZAKOŃCZONYCH USŁUG	33
UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ ZAPASÓW	33
12. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY REZERW ORAZ ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH ..	34
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE TWORZENIA REZERW WYNIKAJĄCE Z MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA STOSOWANIA ZASADY OSTROŻNOŚCI	34
UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE AKTYWÓW I REZERW Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	34
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE CZYNNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH KOSZTÓW	35
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE BIERNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH KOSZTÓW NA PRZYSZŁE ŚWIADCZENIA NA RZECZ PRACOWNIKÓW	35
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE REZERW I BIERNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH ZGODNIE Z OGÓLNĄ ZASADĄ ISTOTNOŚCI	36
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH PRZYCHODÓW	36
13. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE LEASINGU	37
14. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO I SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI	39
UPROSZCZONE SPRAWOZDANIA FINANSOWE JEDNOSTEK MIKRO I MAŁYCH	39
RZETELNY I JASNY OBRAZ JEDNOSTKI MIKRO W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM	41
INNE UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	44
UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI	44
15. UJAWNIANIE INFORMACJI NA TEMAT ZASTOSOWANYCH UPROSZCZEŃ	45
SPIS PRZYKŁADÓW	55

1. CEL STANDARDU

- 1.1. Celem Krajowego Standardu Rachunkowości („KSR”) zwanego dalej „Standardem” jest pomoc jednostkom w stosowaniu uproszczeń dopuszczonych ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, a także wskazanie skutków stosowania tych uproszczeń.
- 1.2. Celami szczegółowymi standardu są:
 - a) opracowanie wykazu uproszczeń dopuszczonych ustawą oraz wskazanie warunków i przykładów ich zastosowania,
 - b) wyjaśnienie wpływu wielkości, rodzaju oraz formy działalności jednostki na zakres uproszczeń możliwych do zastosowania,
 - c) objaśnienie zasad ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów w przypadku skorzystania z uproszczeń, w tym wskazówki dotyczące ustalenia poziomu istotności w dokumentacji zasad (polityki) rachunkowości,
 - d) wskazanie możliwości wyboru uproszczeń przez jednostki mikro i małe dotyczących prezentacji sprawozdania finansowego i ich konsekwencji.

2. ZAKRES STANDARDU

- 2.1. Przedmiotem standardu są uproszczenia dopuszczone ustawą. Standard nie obejmuje praw wyboru rozwiązań, które nie są uproszczeniami, zgodnie z definicjami przedstawionymi w rozdziale 3.
- 2.2. Standard kierowany jest szczególnie do jednostek mikro i małych, zdefiniowanych w ustawie.
- 2.3. Standard omawia uproszczenia, o zastosowaniu których decyduje kierownik jednostki albo organ zatwierdzający jej sprawozdanie finansowe.
- 2.4. W zakres standardu nie wchodzi zagadnienia stosowania przepisów podatkowych. Zastosowanie niektórych uproszczeń dopuszczonych ustawą może prowadzić do powstania różnic między ujęciem zdarzeń, w tym operacji gospodarczych, dla celów księgowych i podatkowych, co może przyczynić się do zwiększenia pracochłonności dokumentacji i ewidencji. Przed podjęciem decyzji w tej sprawie należy rozważyć koszty i korzyści wprowadzenia uproszczenia również w odniesieniu do przepisów podatkowych.
- 2.5. Z zakresu standardu wyłącza się zagadnienia uregulowane w ustawie w rozdziałach 4a oraz 6, 6a, 6b i 6c.
- 2.6. Treść standardu jest zgodna z postanowieniami ustawy, natomiast nie ma odrębnego MSR dotyczącego uproszczeń w rachunkowości, w tym uproszczeń adresowanych do mikro i małych jednostek.

3. DEFINICJE POJĘĆ

Użyte w standardzie określenia oznaczają:

- 3.1. **Uproszczenie** – dopuszczone ustawą dobrowolnie przyjęte i opisane w zasadach (polityce) rachunkowości rozwiązanie, które ułatwia prowadzenie rachunkowości, w tym sporządzanie sprawozdań finansowych. Uproszczeniami są:
 - a) rozwiązania wymienione w ustawie, wskazane w tabeli 9 standardu, oraz

- b) rozwiązania niewymienione w ustawie, których zastosowanie jest dopuszczone na mocy zasady istotności.
- 3.2. **Przyjęte zasady (polityka) rachunkowości** – wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych (art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy).
- 3.3. **Zasada istotności** – zasada, zgodnie z którą:
- a) informacje wykazywane w sprawozdaniu finansowym uznaje się za istotne, gdy pominięcie lub zniekształcenie tych informacji może wpływać na decyzje podejmowane na ich podstawie przez użytkowników tych sprawozdań. Nie można uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne (art. 4 ust. 4a ustawy);
- b) jednostka może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie jej sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego (art. 4 ust. 4 ustawy).
- 3.4. **Próg istotności** – wyrażona procentowo lub kwotowo wielkość, będąca kryterium uznawania zdarzeń gospodarczych, wyceny i sposobu ich ujmowania w księgach rachunkowych oraz prezentacji i ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym za istotne lub nieistotne. Ustalenie progu istotności wymaga również uwzględnienia kryteriów jakościowych dostosowanych do specyfiki danej jednostki i specyfiki zdarzenia gospodarczego.
- 3.5. **Próg istotności przy początkowym ujęciu** – wyrażona procentowo lub kwotowo wielkość, która jest kryterium wyboru sposobu uznawania zdarzeń gospodarczych, ich wyceny i ujmowania w księgach rachunkowych.
- 3.6. **Próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego** – wyrażona procentowo lub kwotowo wielkość, która jest kryterium sposobu prezentacji i ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym.
- 3.7. **Uproszczone sprawozdanie finansowe** – sprawozdanie finansowe sporządzane z zastosowaniem co najmniej jednego z następujących uproszczeń określonych w przepisach ustawy:
- a) dotyczącego jednostek mikro – uproszczenia wymienione w art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4 lub art. 48 ust. 3 (które pozwalają na stosowanie załącznika nr 4),
- b) dotyczącego jednostek małych – uproszczenia wymienione w art. 46 ust. 5 pkt 5, art. 47 ust. 4 pkt 5 lub art. 48 ust. 4 (które pozwalają na stosowanie załącznika nr 5).
- 3.8. **Jednostka mikro** – jednostka określona w art. 3 ust. 1 pkt 1a ustawy (zob. Tabela 1).

Tabela 1. Definicja jednostki mikro na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1a ustawy

Warunki uzyskania statusu	Warunki utraty statusu	Kryteria ilościowe
(1)	(2)	(3)
Jednostka, która w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, a w przypadku jednostki rozpoczynającej działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą – w roku obrotowym, w którym rozpoczęła działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą, nie przekroczyła co najmniej dwóch z trzech wielkości określonych w kolumnie 3.	Jednostka traci status jednostki mikro, jeżeli w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy przekroczyła co najmniej dwie z trzech wielkości określonych w kolumnie 3.	a) 2 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego, b) 4 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy, c) 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

3.9. **Jednostka mała** – jednostka określona w art. 3 ust. 1 pkt 1b ustawy, (zob. Tabela 2).

Tabela 2. Definicja jednostki małej na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1b ustawy

Warunki uzyskania statusu	Warunki utraty statusu	Kryteria ilościowe
(1)	(2)	(3)
Jednostka niebędąca jednostką mikro, która w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, a w przypadku jednostki rozpoczynającej działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą – w roku obrotowym, w którym rozpoczęła działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą, nie przekroczyła co najmniej dwóch z trzech wielkości określonych w kolumnie 3.	Jednostka traci status jednostki małej, jeżeli w roku obrotowym, za który sporządza sprawozdanie finansowe, oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy przekroczyła co najmniej dwie z trzech wielkości określonych w kolumnie 3.	a) 33 000 000 zł – w przypadku sumy aktywów bilansu na koniec roku obrotowego, b) 66 000 000 zł – w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy, c) 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty

4. PRZESŁANKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ I ICH POWIĄZANIE Z NADRZĘDNymi ZASADAMI RACHUNKOWOŚCI

ISTOTA UPROSZCZEŃ

- 4.1. Obowiązkiem jednostki prowadzącej księgi rachunkowe jest przedstawienie rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki. Jednostka, kierując się zasadą istotności, może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na realizację tego obowiązku, z zastrzeżeniem pkt 4.12 standardu. Informacje wykazywane w sprawozdaniu finansowym należy uznać za istotne, gdy ich pominięcie lub zniekształcenie może wpływać na decyzje podejmowane na ich podstawie przez użytkowników tych sprawozdań (art. 4 ust. 4 i 4a ustawy). Dobrą praktyką stosowania uproszczeń jest

odpowiednio udokumentowana analiza ich wpływu na rzetelność i jasność przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki.

4.2. Uproszczenie, zgodnie z definicją zawartą w pkt 3.2 standardu:

- stanowi prawo jednostki, a nie jej obowiązek,
- powinno być przyjęte w zasadach (polityce) rachunkowości,
- ułatwia prowadzenie rachunkowości, w tym sporządzanie sprawozdań finansowych, czego skutkiem jest zazwyczaj zmniejszenie pracochłonności czynności księgowych.

4.3. Uproszczenia mogą polegać w szczególności na:

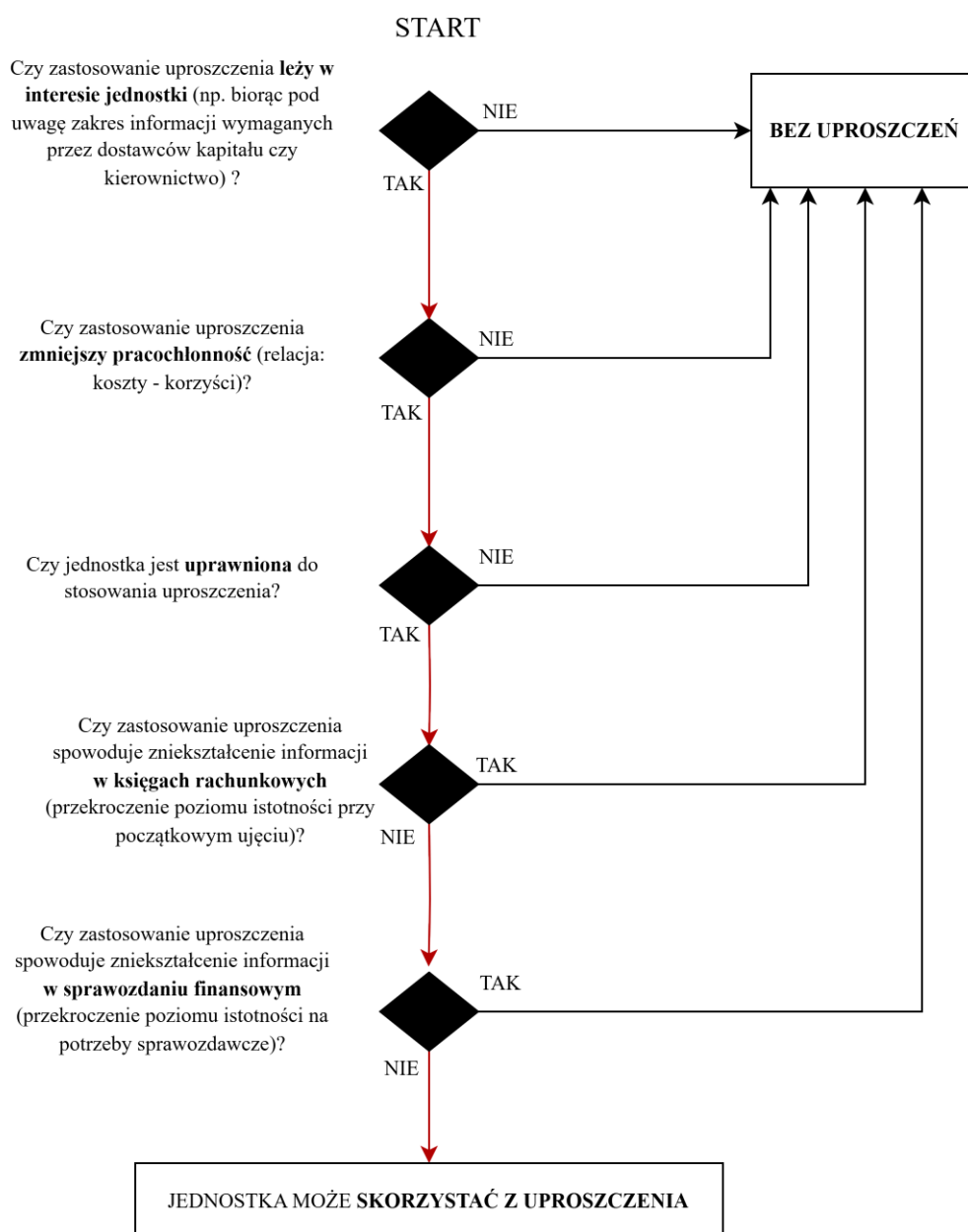
- a) odpisaniu wartości składników aktywów w koszty bieżącej działalności z pominięciem ich aktywowania,
- b) ujmowaniu i rozliczaniu podobnych transakcji i sald w sposób zbiorczy, czyli tak jakby dotyczyły pojedynczej transakcji lub pojedynczego składnika aktywów lub zobowiązań,
- c) rezygnacji z niektórych korekt wyniku finansowego (np. tworzenia rezerw, ustalania odroczonego podatku dochodowego),
- d) przyjęciu uproszczonych rozwiązań w zakresie wyceny aktywów i zobowiązań (np. dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów),
- e) ograniczeniu zakresu informacji w sprawozdaniu finansowym (np. przez wybór uproszczonego sprawozdania finansowego),
- f) rezygnacji z wybranych procedur związanych z prowadzeniem ksiąg rachunkowych (np. w zakresie dokumentacji i organizacji rachunkowości).

PRZESŁANKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ PO RAZ PIERWSZY

4.4. Decydując się na zastosowanie uproszczenia jednostka uwzględni następujące przesłanki (zobacz również schemat 1, z zastrzeżeniem pkt. 4.12):

- a) celowość oraz ekonomiczną zasadność zastosowania uproszczenia, czyli relację kosztów i korzyści (zob. pkt 4.5 standardu),
- b) dopuszczalność, czyli warunki ustawowe stosowania uproszczenia (zob. dalszą część rozdziału 4 oraz rozdział 5 i 6 standardu).

Schemat 1. Schemat decyzyjny zastosowania uproszczeń

4.5. Zaleca się, aby przed podjęciem decyzji o zastosowaniu uproszczenia, kierować się zasadą wyważenia kosztów i korzyści, z uwzględnieniem takich czynników, jak:

- potrzeby informacyjne jednostki i innych użytkowników sprawozdania finansowego,
- wartość pozycji sprawozdania finansowego (np. aktywów, pasywów, przychodów, kosztów, wpływów, wydatków) lub ich znaczenie dla działalności jednostki,
- potrzeby kontroli i ochrony składników aktywów,
- specyfika działalności, obejmująca m.in. długość cyklu produkcyjnego, zmienność stanu zapasów, w tym na skutek ich sezonowości,
- pracochłonność rozwiązania uproszczonego.

ZASADA CIĄGŁOŚCI A PRZYJĘCIE I Odstąpienie od stosowania uproszczeń

4.6. Stosując uproszczenie należy uwzględnić zasadę ciągłości, określoną w art. 5 ustawy, która nakłada na jednostki obowiązek stosowania przyjętych zasad (polityki) rachunkowości w sposób ciągły, to jest w kolejnych latach obrotowych jednakowego ujmowania zdarzeń

gospodarczych, wyceny aktywów i pasywów, ustalania wyniku finansowego oraz prezentacji i ujawniania informacji w sprawozdaniu finansowym tak, aby za kolejne lata informacje z nich wynikające były porównywalne, biorąc również pod uwagę zasadę istotności.

- 4.7. Zastosowanie uproszczenia po raz pierwszy następuje ze skutkiem od początku roku obrotowego, bez względu na datę podjęcia stosownej decyzji (art. 8 ust. 2 ustawy).
- 4.8. Przyjęcie określonego uproszczenia lub odstąpienie od jego stosowania, co do zasady, stanowi zmianę zasad (polityki) rachunkowości (pkt 3.8 KSR Nr 7 „Zmiany zasad (polityki) rachunkowości, wartości szacunkowych, poprawianie błędów, zdarzenia następujące po dacie bilansu – ujęcie i prezentacja”; dalej KSR Nr 7), czyli wymaga zastosowania podejścia retrospektywnego (przykład 4.1). Jeżeli jednak przyjęcie określonego uproszczenia lub odstąpienie od jego stosowania nie zmniejszy istotnie informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym, to zasadne jest zastosowanie podejścia prospektywnego. Taka sytuacja wystąpi na przykład, gdy zastosowanie uproszczenia dotyczyło zdarzeń, które występowały, ale były nieistotne, a stały się istotne (pkt 3.9 lit. b KSR Nr 7) (przykład 4.2).

Przykład 4.1. Retrospektywne ujęcie utraty prawa do uproszczenia

W poprzednim roku obrotowym (20x4) spółka będąca jednostką małą stosowała uproszczenie opisane w art. 28b ustawy polegające na niestosowaniu rozporządzenia w sprawie instrumentów finansowych (Dz.U. nr 1750 z 2024 r.). W kolejnym roku (20x5) przekroczyła kryteria ilościowe dla jednostki małej jednak zgodnie z art. 3 ust. 1b ustawy nadal ma status jednostki małej i jest uprawniona do tego uproszczenia. Dopiero w następnym roku (20x6), gdy nadal nie będzie spełniała progów dla jednostki małej, zgodnie z art. 3 ust. 1b ustawy straci status jednostki małej i nie będzie mogła stosować tego uproszczenia w roku 20x6. Zmiana zasad (polityki) rachunkowości polegająca na zastosowaniu przepisów rozporządzenia w sprawie instrumentów finansowych traktowana jest jako zmiana zasad (polityki) rachunkowości i rozliczana jest retrospektywnie. Oznacza to obowiązek przekształcenia danych porównawczych, chyba że przekształcenie takie jest praktycznie niewykonalne w rozumieniu pkt 2.12 KSR Nr 7. Takie rozwiązanie należy również przyjąć, gdy jednostka dobrowolnie zdecyduje się na stosowanie przepisów rozporządzenia w sprawie instrumentów finansowych.

Przykład 4.2. Prospektywne ujęcie odstąpienia od uproszczenia

Do roku 20x5 spółka z o.o. odstąpiła od tworzenia rezerwy na świadczenia emerytalne. Zastosowanie tego uproszczenia spółka uzasadniała wiekiem pracowników (nie przekraczał 30 lat) oraz wysoką rotacją kadr, charakterystyczną dla branży, w której działa (gastronomia). Ze wstępnych szacunków wynikało, że ewentualna kwota rezerwy byłaby znacznie poniżej progu istotności na potrzeby sporządzania sprawozdania finansowego. Od roku 20x6 spółka zmieniła swoją politykę kadrową i preferuje długoterminową współpracę z pracownikami, a także zatrudniła znaczną liczbę doświadczonych pracowników w średnim wieku (powyżej 50 lat). Wyliczona na koniec roku 20x6 kwota rezerwy na świadczenia emerytalne przekroczyła próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego. Jednostka tworzy tę rezerwę, a cała jej kwota obciąża koszty bieżącej działalności, bez dokonywania korekty danych porównawczych.

- 4.9. Zaleca się okresowo, nie rzadziej niż na dzień bilansowy, weryfikować przesłanki stosowania uproszczenia (pkt 4.4 standardu i schemat 1) w celu oceny zasadności kontynuacji jego stosowania.
- 4.10. Zaleca się okresowo, natomiast nie rzadziej niż na dzień bilansowy należy, weryfikować prawo do stosowania uproszczenia (pkt 4.4 lit. b standardu), w tym wpływu uproszczenia

na rzetelność i jasność przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki.

UPROSZCZENIA A ZASADA RZETELNEGO I JASNEGO OBRAZU ORAZ STOSOWANIE ZASADY ISTOTNOŚCI

- 4.11. Podstawowym warunkiem stosowania uproszczeń jest to, aby spowodowane nimi skutki ani pojedynczo, ani łącznie, nie zniekształcały istotnie treści informacji pochodzących z rachunkowości (art. 4 ust. 1 i 4 ustawy).
- 4.12. Jednostka nie ma obowiązku szczegółowej oceny wpływu uproszczenia na sprawozdanie finansowe, jeżeli w oczywisty sposób nie zniekształca ono rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki przedstawionego w sprawozdaniu finansowym. Uproszczenie w oczywisty sposób zniekształca rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki wtedy, gdy:
- a) zdarzenia, których dotyczy uproszczenie jest związane z podstawową działalnością jednostki i mają fundamentalny wpływ na przedstawienie w sprawozdaniu finansowym prowadzonej działalności lub
 - b) zastosowanie uproszczenia spowodowałoby zmianę wielkości aktywów, zobowiązań, kapitałów (funduszy) własnych bądź wyniku finansowego kilkukrotnie większą od prognozy istotności na potrzeby sporządzania sprawozdania finansowego (patrz pkt 3.6 standardu), co można stwierdzić nawet bez dokonywania szczegółowych wyliczeń (przykłady 4.3 i 4.4).
- 4.13. Z uwzględnieniem punktu 4.12, jednostki mikro i małe nie mają obowiązku szczegółowej oceny istotności wpływu uproszczenia na sprawozdanie finansowe w następujących przypadkach:
- a) podatkowej kwalifikacji umów leasingu (art. 3 ust. 6 ustawy; zob. rozdział 13 standardu),
 - b) rezygnacji z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość aktywów oraz rezerw (art. 7 ust. 2b-2c ustawy, zob. pkt 8.10, 9.5, 10.9, 11.29, 12.2 i 12.4 standardu),
 - c) ustalania kosztu wytworzenia produktu bez uwzględniania kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych (art. 28 ust. 4a ustawy; zob. pkt 11.19-11.20 standardu),
 - d) zwolnienia z obowiązku stosowania rozporządzenia Ministra Finansów z dnia z dnia 17 listopada 2024 r. w sprawie uznawania i metod wyceny oraz ujawniania i prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1750) (art. 28b ustawy; zob. pkt 10.2-10.4 standardu),
 - e) amortyzacji środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych według zasad wynikających z przepisów podatkowych (art. 32 ust. 7 i 8 oraz art. 33 ust. 1 ustawy; zob. pkt 8.8-8.9 oraz 9.4 standardu),
 - f) odstąpienia od ustalania aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego (art. 37 ust. 10 ustawy; zob. pkt 12.5-12.7 standardu),
 - g) możliwości nietworzenia biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dotyczących przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych (art. 39 ust. 6; zob. pkt 12.2 standardu).

Przykład 4.3. Wpływ oczywistego zniekształcenia rzetelnego i jasnego obrazu sytuacji majątkowej i finansowej jednostki na możliwość zastosowania uproszczenia

Spółka z o.o. zajmująca się transportem i spedycją zakończyła ubiegły i bieżący rok obrotowy przychodami ze sprzedaży produktów i towarów w kwocie 60 mln zł i sumą bilansową 10 mln zł, z czego wartość bilansowa środków trwałych to zaledwie 100 tys. zł. Spółka zawarła umowę leasingu 50

ciągników siodłowych. Wartość każdego z nich (wartość umowy leasingu) wynosiła 85 tys. euro, czyli ok. 400 tys. zł. Zatem łączna wartość leasingowanego majątku to ok. 20 mln zł. Zgodnie z przepisami podatkowymi umowy leasingu zostały zaliczone do leasingu operacyjnego, natomiast zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 3 ust. 4 ustawy ciągniki należy zaliczyć do aktywów spółki (korzystającego). Z racji kwalifikacji spółki do jednostek małych zarząd spółki skorzystał z prawa do uproszczenia polegającego na zastosowaniu podatkowych zasad klasyfikacji majątku w leasingu, zgodnie z art. 3 ust. 6 ustawy i nie ujął ciągników jako środków trwałych.

Przyjęte rozwiązanie nie jest prawidłowe. Ujęcie ciągników w aktywach jednostki spowodowałoby potrojenie sumy bilansowej (z 10 mln zł na ok. 30 mln zł). Co więcej, zakup ciągników jest związany z podstawową działalnością jednostki i ma fundamentalny wpływ na prowadzoną przez nią działalność. Spółka nie może zastosować uproszczenia, ponieważ w oczywisty sposób zniekształca rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej jednostki

Przykład 4.4. Wpływ kryteriów jakościowych wynikających z zapisów umownych (kowenantów) na zastosowanie uproszczenia

Spółka będąca jednostką małą zawarła umowę leasingu linii produkcyjnej, której warunki są następujące:

- opłata wstępna: 1 mln zł (uregulowana jednorazowo),
- raty leasingowe: 36 rat po 100 tys. zł = 3,6 mln zł.

Umowa leasingu zawiera warunek umowny (kowenant) dotyczący utrzymania przez leasingobiorcę wskaźnika zadłużenia (zobowiązania i rezerwy na zobowiązania / aktywa ogółem x 100%) na poziomie maksymalnie 50%. Przekroczenie tego wskaźnika upoważnia finansującego do naliczenia dodatkowych opłat rekompensujących podwyższone ryzyko. Przed zawarciem umowy wskaźnik zadłużenia wynosi 48,33% (zobowiązania i rezerwy na zobowiązania 8,7 mln zł, aktywa ogółem 18 mln zł).

Umowa leasingowa spełnia jeden z warunków określonych w art. 3 ust. 4 ustawy, czyli powinna być uznana za leasing finansowy. Jednocześnie spółka jako jednostka mała może ujmować umowy leasingowe według zasad określonych w przepisach podatkowych, pozwalających na kwalifikację umowy jako leasingu operacyjnego (prawo do amortyzacji przysługuje finansującemu). Spółka rozważa zasadność skorzystania z tego uproszczenia.

Przed podjęciem decyzji o zastosowaniu uproszczenia dokonano analizy umowy, a szczególnie jej skutków dla wymogów prezentacji jasnego i rzetelnego obrazu sytuacji majątkowej, finansowej oraz wyniku finansowego.

W przypadku, gdyby spółka zakwalifikowała umowę jako:

- leasing finansowy, tj. nie skorzystała z prawa do uproszczenia, wówczas na dzień zawarcia umowy w księgach rachunkowych zostanie ujęte całe zobowiązanie z tytułu rat leasingowych; zatem wskaźnik zadłużenia wyniesie: $(8,7 \text{ mln zł} + 4,6 \text{ mln zł} - 1 \text{ mln zł}) \div (18 \text{ mln zł} + 4,6 \text{ mln zł} - 1 \text{ mln zł}) \times 100\% = 56,94\%$,
- leasing operacyjny, tj. skorzystała z prawa do uproszczenia, wówczas na dzień zawarcia umowy w księgach rachunkowych zobowiązanie z tytułu bieżącej raty leasingowej obciąży koszty; zatem wskaźnik zadłużenia wyniesie: $(8,7 \text{ mln zł} + 100 \text{ tys. zł}) \div (18 \text{ mln zł} + 100 \text{ tys. zł}) \times 100\% = 48,62\%$.

Zniekształcenie spowodowane tą decyzją nie przekracza kilkakrotności progu istotności na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego. Spółka korzystając art. 3 ust. 6 ustawy może zastosować uproszczenie polegające na podatkowej klasyfikacji leasingowanego majątku.

Przekroczenie warunków umownych umowy kredytowej wymaga o ujawnienia w informacji dodatkowej wartości tej umowy, nawet jeżeli jednostka nie jest do tego zobowiązana.

4.14. Co do zasady, ocena wpływu stosowania uproszczenia na rzetelność i jasność sprawozdania finansowego należy do kierownika jednostki. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy o zastosowaniu uproszczenia decyduje organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe; wówczas ten organ dokonuje oceny istotności wpływu zastosowania uproszczenia. Dotyczy to wyłącznie możliwości zastosowania uproszczonego sprawozdania finansowego (zob. pkt 3.7 standardu) oraz możliwości niesporządzenia sprawozdania z działalności (art. 49 ust. 4 i 5 ustawy).

PROGI ISTOTNOŚCI

4.15. Przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu uproszczenia ocenę istotności jego wpływu na rzetelność i jasność przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki ułatwia określenie w zasadach (polityce) rachunkowości progów istotności, których przekroczenie w ocenie jednostki prowadzi do zniekształceń informacji. Standard zaleca rozróżnienie dwóch progów istotności:

- a) próg istotności przy początkowym ujęciu (definicja w pkt. 3.5 standardu, zob. dalej pkt 4.18-4.21 standardu),
- b) próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego (definicja w pkt. 3.6 standardu, zob. dalej 4.22-4.23 standardu).

4.16. Ustalone przez jednostkę progi istotności (zarówno przy początkowym ujęciu, jak i na potrzeby sprawozdania finansowego) wymagają okresowej weryfikacji. Zmiana progów istotności jest stosowana prospektywnie od kolejnego roku obrotowego (zob. KSR Nr 7, pkt 2.12, 2.13 i 4.4), chyba że zniekształciłoby to porównywalność informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym (przykład 4.5).

Przykład 4.5. Prospektywne ujęcie zmiany progów istotności

W ubiegłym roku jednostka określiła wysokość progów istotności przy początkowym ujęciu środków trwałych na kwotę 10 tys. zł, co oznacza, że składniki majątku spełniające definicję środków trwałych poniżej tej wartości są odpisywane w koszty jednorazowo. W roku bieżącym kierownik jednostki zdecydował, że w kontekście wysokości inflacji i innych uwarunkowań bardziej zasadną kwotą tego progu istotności jest 12 tys. zł. Jednostka stosuje zmieniony próg prospektywnie od 1 stycznia bieżącego roku. Jednostka nie dokonuje korekt danych porównawczych, nawet jeżeli w latach poprzednich występowały środki trwałe o wartości początkowej między 10 tys. zł a 12 tys. zł. Takie rozwiązanie należy przyjąć również, gdyby kierownik jednostki podjął decyzję o zmniejszeniu progu.

4.17. Ustalając progi istotności oraz podejmując decyzje o zastosowaniu uproszczenia należy uwzględnić również kryteria jakościowe wynikające ze specyfiki danej jednostki. Do kryteriów jakościowych należą w szczególności rodzaj prowadzonej działalności (przykład 4.6), model biznesu jednostki, złożoność struktury organizacyjnej potrzeby ochrony mienia jednostki, obowiązujące jednostkę zapisy umowne (kovenanty, przykład 4.4) oraz potrzeby użytkowników sprawozdania finansowego.

Przykład 4.6. Wpływ kryteriów jakościowych wynikających ze specyfiki prowadzonej działalności na zastosowanie uproszczenia

Jednostka, która posiada sieć restauracji, wymienia meble i wyposażenie we wszystkich punktach sprzedaży restauracyjnej, dostosowując się do zmienionego systemu identyfikacji wizualnej. W tym celu w roku 20x1 zaciągnęła kredyt bankowy i dokonała zakupów. Zgodnie z umową kredytową jednostka zobowiązała się (pod rygorem wstrzymania kolejnej transzy kredytu), między innymi, że w okresie spłaty kredytu wskaźnik rentowności sprzedaży będzie osiągał wartości dodatnie.

Łączna wartość zakupionego wyposażenia wyniosła 4 mln zł. Jednostkowa cena nabycia każdego z poszczególnych elementów wyposażenia nie przekracza 10 tys. zł. Jednostka rozważa skorzystanie z prawa do uproszczeń i zapisanie w zasadach (polityce) rachunkowości, że składniki aktywów długotrwałego użytkowania o jednostkowej wartości do 10 tys. zł są odnoszone bezpośrednio w koszty bieżącej działalności (amortyzacja jednorazowa). Skutkiem tego rozwiązania byłoby ujęcie wartości całego wyposażenia w kosztach okresu. Kierownik jednostki przy podejmowaniu decyzji powinien ocenić wpływ przyjętego uproszczenia na obraz jej sytuacji majątkowo – finansowej oraz wynik finansowy. Dodatkowym kryterium jakościowym zastosowania lub nie uproszczenia są również zapisy umowy kredytowej. W tabeli zestawiono planowaną wielkość przychodów ze sprzedaży oraz planowanego zysku (Tabela 3).

Tabela 3. Planowane przychody ze sprzedaży oraz planowany zysk ze sprzedaży (w tys. zł)

Treść	Rok 20x1	Rok 20x2	Rok 20x3	Rok 20x4
Przychody ze sprzedaży produktów	20 000	22 000	25 000	28 000
Zysk na sprzedaży (bez amortyzacji nowego wyposażenia)	2 000	2 100	2 200	2 800

Jeżeli jednostka zastosuje uproszczenie to wykaże za rok 20x1 stratę na poziomie -2 mln zł (planowany zysk 2 mln zł – jednorazowy odpis amortyzacyjny wyposażenia 4 mln zł). Biorąc pod uwagę wartość wyposażenia i skalę tej wymiany (wszystkie punkty sprzedaży restauracyjnej) należy przyjąć, że zastosowanie uproszczenia prowadzi do istotnych zniekształceń, co prowadzi do decyzji o rezygnacji z jego zastosowania. Rekomendowanym rozwiązaniem jest ujęcie wyposażenia jako zbiorczego obiektu inwentarzowego środków trwałych (KSR Nr 11, pkt 5.8) i dokonanie systematycznych odpisów amortyzacyjnych. Przykładowo jednostka może przyjąć, że okres ekonomicznej użyteczności wyposażenia wynosi 5 lat, czyli stosując liniową metodę amortyzacji roczny odpis amortyzacyjny wyniesie 800 tys. zł (4 mln zł ÷ 5 lat).

Spełnienie lub niespełnienie przez jednostkę warunków wynikających z umowy kredytowej nie powinno być w analizowanym przypadku kluczowym kryterium decydującym o zastosowaniu uproszczenia.

PROGI ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU

4.18. Progi istotności przy początkowym ujęciu mogą być wyrażone:

- a) procentowo od przyjętej jako wzorzec podstawy odniesienia, np. wartości transakcji, wartości składnika aktywów,
- b) kwotowo.

4.19. Progi istotności przy początkowym ujęciu są szczególnie przydatne w odniesieniu do:

- a) środków trwałych w celu określenia (patrz pkt. 8.2-8.7 standardu):
 - kwoty, powyżej której dany składnik jest zaliczany do środków trwałych po spełnieniu warunków określonych w art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy;
 - możliwości zastosowania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego (art. 32 ust. 6 ustawy);
 - przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto istotnej pozostałości środka trwałego (art. 32 ust. 2 pkt 5 ustawy);
 - możliwości ujęcia kosztów ulepszenia środka trwałego w kosztach bieżącej działalności (art. 31 ust. 1 ustawy);
- b) wartości niematerialnych i prawnych w celu określenia (patrz pkt. 9.2-9.4 standardu):
 - kwoty, powyżej której dany składnik jest zaliczany do wartości niematerialnych i prawnych, po spełnieniu dodatkowych warunków określonych w art. 3 ust. 1 pkt 14 oraz 33 ust. 2 ustawy;

- możliwości zastosowania jednorazowego odpisu amortyzacyjnego (art. 33 ust. 1 w powiązaniu z art. 32 ust. 6 ustawy);
 - c) kosztów zakupu odnoszonych w koszty bieżącej działalności bezpośrednio po ich poniesieniu, w związku z nabyciem materiałów, towarów, aktywów finansowych (art. 34 ust.1 oraz art. 35 ust.1 ustawy) (patrz pkt. 10.5-10.7 oraz 11.13-11.16 standardu);
 - d) kosztów dotyczących okresów przyszłych (czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów), o których mowa w art. 39 ust. 1 ustawy (patrz pkt. 12.8-12.10 standardu);
 - e) rezerw na prawdopodobne zobowiązania przypadające na bieżący okres sprawozdawczy (bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów), o których mowa w art. 39 ust. 2 ustawy (patrz pkt. 12.11-12.14 standardu).
- 4.20. Zaleca się określanie progów istotności przy początkowym ujęciu dla istotnych składników aktywów, pasywów, przychodów i kosztów jednostki. Nie ma potrzeby wyznaczania progów istotności przy początkowym ujęciu dla zdarzeń, w tym operacji gospodarczych, które nie występują w jednostce (przykład 4.7).

Przykład 4.7. Pominięcie progów istotności przy początkowym ujęciu

Jednostka nie posiada i nie zamierza inwestować długoterminowo w papiery wartościowe. W tej sytuacji zbędne jest ustalanie w zasadach (polityce) rachunkowości progów istotności dla kosztów przeprowadzenia i rozliczenia transakcji nabycia długoterminowych aktywów finansowych (kosztów zakupu) do wyceny początkowej tych aktywów.

- 4.21. Przyjęcie progów istotności przy początkowym ujęciu w odniesieniu do zdarzeń, które uprzednio nie występowały lub występowały, ale były nieistotne, a stały się istotne, nie stanowi zmiany zasad (polityki) rachunkowości (KSR Nr 7, pkt 3.9).

PROGI ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

- 4.22. Do określania progów istotności na potrzeby sprawozdania finansowego zaleca się przyjęcie wartości procentowych liczonych od wzorca lub wzorców wskazanych przez jednostkę w zasadach (polityce) rachunkowości lub wartości kwotowych. Wzorcami, stanowiącymi podstawę wyznaczenia progów istotności na potrzeby sprawozdania finansowego, mogą być na przykład: przychody netto ze sprzedaży, wynik finansowy brutto, suma bilansowa, kapitał własny. Progi określone w sposób procentowy mają w szczególności zastosowanie do prezentacji pozycji w sprawozdaniu finansowym, w szczególności ich agregacji lub dezagregacji oraz zapewnienia dodatkowych wyjaśnień do tych pozycji. Dobrą praktyką przy ustalaniu progów istotności na potrzeby sprawozdania finansowego jest odniesienie się do więcej niż jednego wzorca.
- 4.23. Wzorce będące podstawą do wyznaczania progów istotności na potrzeby sprawozdania finansowego powinny:
- a) jak najlepiej uwzględniać przewidywane potrzeby informacyjne i kryteria decyzyjne użytkowników sprawozdań finansowych (np. zysk, przychody, koszty, kapitał własny, suma bilansowa),
 - b) uwzględniać specyfikę danej jednostki (np. rodzaj i charakter działalności, struktura finansowania; przykład 4.8),
 - c) co do zasady być stabilny, czyli nie wykazywać większych zmian w kolejnych okresach¹.

¹ Przy wyborze wzorca dla ustalenia progów istotności na potrzeby sprawozdania finansowego warto również skorzystać z rozwiązań przyjętych w Krajowym Standardzie Badania 320 „Istotność w planowaniu i

Przykład 4.8. Dobór wzorca (podstawy) wyznaczenia progu istotności na potrzeby sprawozdania finansowego

W zasadach (polityce) rachunkowości fundacji ustalono próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego na poziomie 5% zysku brutto poprzedniego roku obrotowego. Wybraną podstawę należy uznać za nieodpowiednią, ponieważ fundacja ma charakter jednostki niezarobkowej i nie prowadzi działalności nastawionej na osiągnięcie zysku. Właściwym rozwiązaniem byłoby ustalenie progu istotności w odniesieniu do przychodów lub sumy bilansowej, na przykład na poziomie 1% przychodów z działalności statutowej lub 0,5% sumy bilansowej.

RELACJE MIĘDZY PROGIEM ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU A PROGIEM ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

- 4.24. Progi istotności przy początkowym ujęciu mają charakter pomocniczy służąc do oceny istotności wpływu zdarzenia gospodarczego na rzetelność i jasność sprawozdania finansowego. Nie można uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie uznane za nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne (art. 4 ust. 4a ustawy). Oznacza to, że ostateczna ocena istotności przy początkowym ujęciu musi uwzględniać również próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego (przykład 4.9).

Przykład 4.9. Ocena istotności na potrzeby sprawozdania finansowego

Spółka cywilna osób fizycznych prowadzi sprzedaż gotówkową dla osób fizycznych, sporadycznie udzielając kredytu kupieckiego pozostałym klientom. W przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości określiła minimalny próg ujęcia odpisu aktualizującego należności w wysokości 500 zł. Próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego określono na poziomie 0,5% przychodów netto ze sprzedaży bieżącego roku obrotowego. Przychody netto ze sprzedaży bieżącego roku wyniosły 870 000 zł. Na koniec roku stwierdzono, że wśród należności z tytułu dostaw znajduje się 50 sald należności w łącznej kwocie 13 300 zł, których ściągальność jest wątpliwa.

Żadna z kwot należności od poszczególnych kontrahentów nie przekracza ustalonego progu istotności przy początkowym ujęciu. Poszczególne odpisy aktualizujące należności można byłoby zatem uznać za nieistotne. Niemniej konieczna jest ich łączna ocena na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego. Wymaga tego art. 4 ust. 4a ustawy który stanowi, że nie można uznać poszczególnych pozycji za nieistotne, jeżeli wszystkie nieistotne pozycje o podobnym charakterze łącznie uznaje się za istotne.

W omawianym przykładzie łączny udział wątpliwych należności z tytułu dostaw i usług w przychodach netto ze sprzedaży wynosi 1,53% ($13\,300\text{ zł} \div 870\,000\text{ zł} \times 100\%$). Oznacza to przekroczenie przyjętego w zasadach (polityce) rachunkowości progu istotności na potrzeby sprawozdania finansowego (0,5% przychodów ze sprzedaży). W związku z tym należy dokonać odpisów aktualizujących na wszystkie wątpliwe należności.

UJAWNIANIE INFORMACJI O PROGACH ISTOTNOŚCI

- 4.25. Zaleca się ujawnienie we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego w opisie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosowanych w jednostce:
- progów istotności przy początkowym ujęciu (przykłady ich ustalania zostały określone w punkcie 4.19 standardu),
 - progu (progów) istotności przyjętego na potrzeby sprawozdania finansowego.

przeprowadzaniu badania” (Załącznik nr 1.11 do uchwały Nr 3430/52a/2019 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 21 marca 2019 r).

5. WARUNKI STOSOWANIA UPROSZCZEŃ

- 5.1. Ustawa uzależnia prawo do stosowania uproszczeń od kilku warunków, z których każdy – osobno lub łącznie z innymi – może przesądzić o możliwości zastosowania uproszczenia. Są one następujące:
- a) zachowanie wymogu rzetelnego i jasnego przedstawienia obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki (art. 4 ust. 4 ustawy);
 - b) prowadzenie działalności w określonej formie prawnej i określonego jej rodzaju (na przykład obejmującego lub nie działalność gospodarczą);
 - c) nieprzekraczanie parametrów określających wielkość jednostki mierzoną:
 - sumą aktywów bilansu,
 - sumą przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
 - średniorocznym zatrudnieniem przeliczonym na pełne etaty;
 - d) podjęcie decyzji o sporządzaniu uproszczonego sprawozdania finansowego przez uprawniony organ (organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe lub kierownika jednostki);
 - e) wcześniejsze korzystanie z uproszczeń.

ZACHOWANIE RZETELNEGO I JASNEGO OBRAZU SYTUACJI MAJĄTKOWEJ I FINANSOWEJ ORAZ WYNIKU FINANSOWEGO JEDNOSTKI

- 5.2. Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy jednostka może zastosować uproszczenie, opisane w zasadach (polityce) rachunkowości, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie jej sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego, z zastrzeżeniem pkt. 4.12 standardu.
- 5.3. Wyjątkiem od powyższego są uproszczenia dla jednostek mikro wymienione w art. 49a ustawy (t.j. przewidziane w art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4, art. 48 ust. 3 lub art. 49 ust. 4 ustawy), dotyczące sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności. Wobec tych uproszczeń ustawa nie wymaga oceny wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego.

FORMA PRAWNA I RODZAJ DZIAŁALNOŚCI

- 5.4. W wielu przypadkach o możliwości skorzystania z uproszczenia decyduje forma prawna jednostki lub rodzaj prowadzonej działalności. I tak:
- a) z wybranych uproszczeń dla jednostek mikro mogą skorzystać m.in. związki zawodowe lub organizacje pracodawców, po uzyskaniu zgody odpowiedniego organu zatwierdzającego, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej, bez względu na wielkość jednostki (zatem nie muszą być to jednostki o niewielkiej skali działalności; art. 80 ust. 4 i 5 ustawy);
 - b) z uproszczeń uzależnionych od spełnienia kryteriów ilościowych (suma bilansowa, przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów, zatrudnienie) nie mogą skorzystać jednostki określone w art. 3 ust. 1h ustawy (zob. pkt 6.5 standardu);
 - c) z prawa do stosowania niektórych uproszczeń ze względu na formę prawną, zostały wyłączone (1) spółki kapitałowe, (2) spółki komandytowo-akcyjne oraz (3) spółki jawne i komandytowe, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej. Dodatkowo z niektórych uproszczeń wyłączono jednostki sektora finansów publicznych. Jednostki te nie mają prawa do:
 - ograniczenia stosowania zasady ostrożności i niedokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów oraz tworzenia rezerw (art. 7 ust. 2c ustawy),

- stosowania podatkowych zasad amortyzacji środków trwałych (art. 32 ust. 8 ustawy; w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej) oraz
- odstąpienia od ustalania biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dotyczących przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych (art. 39 ust. 7 ustawy); w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej).

DECYZJA ORGANU ZATWIERDZAJĄCEGO SPRAWOZDANIE FINANSOWE LUB KIEROWNIKA JEDNOSTKI

- 5.5. Decyzję o sporządzaniu przez jednostki mikro lub małe uproszczonych sprawozdań finansowych podejmuje w formie pisemnej organ zatwierdzający (art. 49c ust. 1 ustawy). Definicja organu zatwierdzającego znajduje się w art. 3 ust.1 pkt 7 ustawy. Organ zatwierdzający jest określony w przepisach właściwych dla formy prawnej jednostki. Na przykład zgodnie z kodeksem spółek handlowych (dalej ksh) sprawozdanie finansowe spółki akcyjnej kontynuującej działalność zatwierdza zwyczajne walne zgromadzenie (art. 395 ust. 2 ksh), a spółki jawnej — właściciele w drodze jednomyślnej uchwały (art. 43 ksh). Decyzja organu zatwierdzającego nie jest jednak wymagana przykładowo w przypadku przedsiębiorstw w spadku działających zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, jeżeli na dzień poprzedzający dzień otwarcia spadku prowadzone były księgi (co wynika z art. 49c ust. 4 ustawy), w których wystarczy decyzja kierownika jednostki.
- 5.6. Decyzję o stosowaniu uproszczonego sprawozdania finansowego należy podjąć przed jego faktycznym sporządzeniem. Na przykład organ zatwierdzający może w 20x5 roku podjąć decyzję o sporządzeniu uproszczonego sprawozdania finansowego za 20x4 rok, jednak przed dniem jego sporządzenia. Decyzja może obejmować najbliższy rok obrotowy oraz ewentualnie lata kolejne (patrz pkt 14.7 standardu).
- 5.7. Decyzja organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe o zastosowaniu uproszczonego sprawozdania finansowego powinna dokładnie określać zakres dozwolonego uproszczenia z odwołaniem do odpowiednich przepisów ustawy (zobacz również rozdział 14 standardu).

WCZEŚNIEJSZE KORZYSTANIE Z UPROSZCZEŃ

- 5.8. Przedsiębiorstwa w spadku (art. 2 ust. 1 pkt 2a ustawy) korzystają z uproszczeń wymienionych w art. 3 ust. 1i ustawy bez względu na spełnienie kryteriów ilościowych, pod warunkiem że były one stosowane na dzień poprzedzający dzień otwarcia spadku. Zachowanie prawa do stosowania tych uproszczeń przysługuje przedsiębiorstwom w spadku nie dłużej do dnia bilansowego kończącego rok obrotowy, w którym nastąpiło wygaśnięcie uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego albo wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego.

6. ZAKRES PODMIOTOWY I PRZEDMIOTOWY UPROSZCZEŃ

- 6.1. Uproszczenia dopuszczone ustawą będące przedmiotem standardu omówiono w rozdziałach 7-14 standardu. W celu ułatwienia korzystania z prawa do uproszczeń w tabeli 9 umieszczonej na końcu standardu, zestawiono uproszczenia z uwzględnieniem wielkości oraz formy prawnej jednostki. Uproszczenia wymienione w tabeli uporządkowano zgodnie z kolejnością przepisów ustawy.

- 6.2. Omówione w rozdziale 5 standardu warunki stosowania uproszczeń powodują wyróżnienie kilku grup jednostek o zróżnicowanych uprawnieniach. Przykładem mogą być jednostki mikro i małe (zob. tabela 1 i 2 w rozdziale 3), które dalej dzieli się według ich formy prawnej.
- 6.3. Jednostki mikro ze względu na możliwości zastosowania uproszczeń dzieli się na:
- a) będące jednostkami sektora finansów publicznych albo spółkami kapitałowymi, spółkami komandytowo-akcyjnymi i spółkami jawnymi lub komandytowymi, których wszystkimi wspólnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawne — wykaz uproszczeń dla tej grupy jednostek zawarto w kolumnie 4 w tabeli 9,
 - b) pozostałe jednostki mikro — wykaz uproszczeń dla tej grupy jednostek zawarto w kolumnie 5 w tabeli 9.
- 6.4. Jednostki małe ze względu na możliwości zastosowania uproszczeń dzieli się na:
- a) będące jednostkami sektora finansów publicznych albo spółkami kapitałowymi, spółkami komandytowo-akcyjnymi i spółkami jawnymi lub komandytowymi, których wszystkimi wspólnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawne — wykaz uproszczeń dla tej grupy jednostek zawarto w kolumnie 6 w tabeli 9,
 - b) pozostałe jednostki małe — wykaz uproszczeń dla tej grupy jednostek zawarto w kolumnie 7 w tabeli 9.
- 6.5. Niektóre jednostki niezależnie od wielkości nie mogą skorzystać ze wskazanych w ustawie uproszczeń, gdyż są – na potrzeby tych uproszczeń – traktowane jako jednostki duże. Dotyczy to wymienionych poniżej jednostek (art. 3 ust. 1h ustawy):
- a) jednostki organizacyjne działające na podstawie Prawa bankowego, przepisów o obrocie papierami wartościowymi, przepisów o świadczeniu usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych, przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, przepisów o skok lub przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
 - b) jednostki zamierzające ubiegać się albo ubiegające się o zezwolenie na wykonywanie działalności na podstawie przepisów, o których mowa w pkt a, lub wpis do rejestru zarządzających alternatywnymi spółkami inwestycyjnymi na podstawie przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi,
 - c) alternatywne spółki inwestycyjne w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w tym uprawnione do posługiwania się nazwą EuVECA albo EuSEF,
 - d) emitenci papierów wartościowych dopuszczeni, emitenci zamierzający ubiegać się lub ubiegający się o dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych EOG,
 - e) emitenci papierów wartościowych dopuszczeni do obrotu w alternatywnym systemie obrotu,
 - f) krajowe instytucje płatnicze,
 - g) instytucje pieniądza elektronicznego.
- 6.6. Są też jednostki, które nie będąc jednostkami mikro, mają prawo do uproszczonych sprawozdań finansowych (załącznik nr 4 lub nr 5) oraz uproszczeń dopuszczalnych dla tych jednostek zgodnie z art. 7 ust 2b (ograniczenie stosowania zasady ostrożnej wyceny; pkt. 8.10, 9.5, 10.9, 11.29, 12.2 i 12.4). Są nimi nieprowadzące działalności gospodarczej:
- a) związki zawodowe,

- b) organizacje pracodawców,
- c) izby gospodarcze,
- d) przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- e) społeczno-zawodowe organizacje rolników,
- f) organizacje samorządu zawodowego,
- g) organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła
- h) Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

Uproszczenia dopuszczalne dla tych jednostek wskazano w kolumnie 8 tabeli 9.

7. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE DOKUMENTACJI I ORGANIZACJI RACHUNKOWOŚCI ORAZ PROWADZENIA KSIĄG RACHUNKOWYCH

7.1. Uproszczenia w zakresie dokumentacji i organizacji rachunkowości dotyczą w szczególności:

- a) stosowania dzienników częściowych (art. 14 ust. 3 ustawy),
- b) stosowania jednostek naturalnych w księgach pomocniczych obok lub zamiast jednostek pieniężnych (art. 16 ust. 2 ustawy),
- c) możliwości sporządzania zestawienia obrotów i sald kont ksiąg pomocniczych tylko na dzień bilansowy (art. 18 ust. 2 ustawy),
- d) stosowania dowodów zbiorczych, korygujących, zastępczych i rozliczeniowych (art. 20 ust. 3 ustawy) oraz możliwości rezygnacji z zamieszczania na dowodach księgowych niektórych danych (np. dekretów, numeru dowodu, rodzaju dowodu, stron, podpisów itd.) (art. 21 ust. 1a ustawy),
- e) rezygnacji z zamieszczania na dowodach księgowych wartości, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem (art. 21 ust. 2 ustawy),
- f) rezygnacji z podpisów na dowodzie księgowym, jeżeli dowód nie dokumentuje przekazania lub przejęcia składnika aktywów, przeniesienia prawa własności lub użytkowania wieczystego gruntu albo nie jest dowodem zastępczym (art. 21 ust. 4),
- g) stosowania w zapisach księgowych skrótów lub kodów opisu operacji pod warunkiem posiadania pisemnego objaśnienia treści skrótów lub kodów (art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy),
- h) terminów i częstotliwości przeprowadzania inwentaryzacji (art. 26 ust. 3 ustawy, z uwzględnieniem „*Stanowiska KSR w sprawie inwentaryzacji drogą spisu z natury zapasów materiałów, towarów, wyrobów gotowych i półproduktów*”).

7.2. Przy zastosowaniu powyższych uproszczeń zaleca się skorzystanie ze wskazówek zawartych w „*Stanowisku KSR w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych*”.

8. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY ŚRODKÓW TRWAŁYCH

8.1. Uproszczenia dotyczące środków trwałych dotyczą w szczególności:

- a) ich początkowego ujęcia w księgach rachunkowych
- b) ujmowania kosztów dotyczących ulepszenia,
- c) amortyzacji,
- d) dokonywania odpisów aktualizujących z tytułu trwałej utraty wartości.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE POCZĄTKOWEGO UJĘCIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH

- 8.2. Przy początkowym ujęciu środków trwałych uproszczenia mogą polegać na tym, że:
- a) składniki majątku przekraczające próg istotności zalicza się do środków trwałych jako:
 - pojedyncze obiekty inwentarzowe (przykład 8.3, pkt 3 i 4) lub
 - element zbiorczego obiektu inwentarzowego²,
 - b) składniki majątku o wartości nieprzekraczającej progu istotności ujmuje się jako:
 - element zbiorczego obiektu inwentarzowego w środkach trwałych lub
 - środek trwały amortyzowany jednorazowo lub
 - materiały (przykład 8.3, pkt 1 i 2).
- 8.3. Ustalając próg istotności dla środków trwałych przy początkowym ujęciu zaleca się uwzględnianie kryteriów określonych w pkt 4.29 KSR Nr 11 „Środki trwałe” (dalej KSR Nr 11), a w szczególności:
- a) potrzeby ochrony mienia jednostki,
 - b) przepisy podatkowe.
- 8.4. Składniki majątku nieprzekraczające progu istotności przy początkowym ujęciu środków trwałych można uznać za środki trwałe, jeżeli wynika to z innych kryteriów, na przykład potrzeby kontroli i ochrony mienia jednostki (przykład 8.1).

Przykład 8.1. Próg istotności przy początkowym ujęciu środków trwałych

Zgodnie z ustalonymi zasadami (polityką) rachunkowości jednostka przyjęła dla środków trwałych próg istotności przy początkowym ujęciu na poziomie 10 000 zł. Z uwagi na potrzeby ochrony mienia jednostki z tych rozwiązań wyłączono przekazywane pracownikom telefony komórkowe, które są ujmowane jako pojedyncze obiekty inwentarzowe niezależnie od ich wartości początkowej ze względu na ich znaczącą liczbę i konieczność sprawowania kontroli nad tymi składnikami majątku.

UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA KOSZTÓW ULEPSZENIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH

- 8.5. Wartość początkową środka trwałego powiększają koszty jego ulepszenia (art. 31 ust. 1 ustawy). Zastosowanie uproszczenia odnosi się zatem do ulepszeń następujących po przyjęciu środka trwałego do użytkowania. Jednostka określa próg istotności przy początkowym ujęciu, poniżej którego koszty ulepszenia ujmuje się w kosztach bieżącej działalności.
- 8.6. Próg istotności pozwalający na ujęcie ulepszeń środków trwałych w kosztach bieżącej działalności może być ustalony kwotowo lub procentowo, w zależności od grupy rodzajowej środków trwałych. Na przykład jednostka może w zasadach (polityce) rachunkowości wskazać, że jeżeli koszty ulepszenia budynku lub budowli nie przekraczają w ciągu roku 1% ich wartości początkowej, a w przypadku pozostałych środków trwałych 10 tys. zł, to ujmuje się je w kosztach bieżącej działalności, pod warunkiem, że 1% wartości początkowej nie stanowi kwoty przekraczającej próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego.
- 8.7. Istotność kosztów ulepszenia środka trwałego należy ostatecznie oceniać w momencie zakończenia całości prac wchodzących w zakres tego ulepszenia i ponownego włączenia

² Zgodnie z KSR 11, pkt 5.8. zbiorczy obiekt inwentarzowy mogą tworzyć: (a) obiekty zespolone funkcjonalnie, w skład których mogą wchodzić środki trwałe różne co do rodzaju, ale pełniące swą funkcję łącznie, (b) obiekty zespolone rodzajowo, w skład których wchodziły środki trwałe identyczne lub podobne co do rodzaju (np. liczniki energii elektrycznej, meble, latarnie, wiaty komunikacyjne, pojemniki na śmieci).

obiektu do użytkowania. Jeżeli ten sam środek trwały stanowi przedmiot dwóch lub więcej ulepszeń w ciągu roku, to jego wartość początkową zwiększa się po włączeniu obiektu do użytkowania następującym po zakończeniu każdego ulepszenia (KSR Nr 11, pkt 7.10). Do czasu zakończenia ulepszenia zaleca się aktywować jego koszty jako „Środki trwałe w budowie”, jeżeli planowane koszty ulepszenia przekraczają ustalony próg istotności (przykład 8.2).

Przykład 8.2. Ujmowanie kosztów ulepszenia środka trwałego

Jednostka w zasadach (polityce) rachunkowości zapisała: Środki trwałe uważa się za ulepszone, gdy suma kosztów poniesionych na ich przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, adaptację lub modernizację przekracza 10 000 zł i jednocześnie koszty te powodują wzrost wartości użytkowej w stosunku do wartości z dnia przyjęcia środków trwałych do używania, mierzonej w szczególności okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych i kosztami ich eksploatacji.

Jednostka posiada maszynę produkcyjną, której wartość początkowa wynosi 80 000 zł, a dotychczasowe umorzenie 50 000 zł. Ulepszenie tego obiektu inwentarzowego było prowadzone na przełomie dwóch lat obrotowych. Poniesione koszty (kwoty bez VAT) wyniosły:

- 8 500 zł w 20x1 roku,
- 9 400 zł w 20x2 roku.

Jednostka odniosła w koszty bieżącej działalności operacyjnej całość kosztów ulepszenia, ponieważ ich wartość w każdym roku nie przekroczyła 10 000 zł. Czy przyjęte rozwiązanie jest prawidłowe?

Przyjęte rozwiązanie należy uznać za nieprawidłowe. Koszty ulepszenia maszyny produkcyjnej zostały poniesione w dwóch latach obrotowych (w 20x1 i 20x2 roku) i wynosiły łącznie 17 900 zł, dlatego oceny ich istotności należy dokonać w momencie zakończenia całości prac wchodzących w zakres tego ulepszenia. Zatem koszty ulepszenia zwiększają wartość maszyny.

Prawidłowemu ujęciu kosztów w kosztach bieżącej działalności lub w wartości początkowej środka trwałego sprzyja sporządzanie budżetu. Jednak nawet brak budżetu nie zwalnia jednostki z obowiązku oceny prawidłowości ujęcia tych kosztów po zakończeniu całości prac wchodzących w zakres tego ulepszenia.

UPROSZCZENIA W ZAKRESIE AMORTYZACJI ŚRODKÓW TRWAŁYCH

- 8.8. Uproszczenia związane z odpisami amortyzacyjnymi środków trwałych polegają na tym, że:
- a) do środków trwałych stanowiących zbiorcze obiekty inwentarzowe stosuje się jedną stawkę lub stopę amortyzacji – art. 32 ust. 6 ustawy (np. zestawy meblowe lub zestawy narzędzi w jednostkach, które ponoszą istotne koszty na tego typu składniki aktywów),
 - b) do środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można zastosować jednorazowy odpis amortyzacyjny – art. 32 ust. 6 ustawy (zob. przykład 8.3, pkt 3),
 - c) istnieje możliwość dokonywania odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych według zasad określonych w przepisach podatkowych, niezależnie od tego czy podatkowe stawki i okresy amortyzacji są spójne z okresami ekonomicznej użyteczności środków trwałych; prawo do tego uproszczenia jest jednak ograniczone do jednostek mikro i małych o określonej formie prawnej (art. 32 ust. 7-8 ustawy; pkt 6.3 lit. a i pkt 6.4 lit. a standardu), a w szczególności nie może być stosowane między innymi przez spółki kapitałowe (zob. pkt 8.9 i przykład 8.4 standardu).

Przykład 8.3. Treść zasad (polityki) rachunkowości w zakresie ujmowania i amortyzacji środków trwałych

Jednostka przyjęła następujące zasady w zakresie ujmowania środków trwałych nieobjętych zbiorczym obiektem inwentarzowym:

- 1) składniki majątkowe spełniające kryteria uznania za środki trwałe, których wartość początkowa nie przekraczałaby 500 zł, są odnoszone w ciężar kosztów bieżącej działalności operacyjnej jako zużycie materiałów bezpośrednio po ich przyjęciu do użytkowania; nie są one objęte ewidencją dla celów kontrolnych;
- 2) składniki majątkowe spełniające kryteria uznania za środki trwałe, których wartość początkowa jest wyższa od 500 zł a nie przekracza 3 500 zł są odnoszone w ciężar kosztów bieżącej działalności operacyjnej jako zużycie materiałów bezpośrednio po ich przyjęciu do użytkowania; są one objęte pozabilansową ewidencją ilościową w celu kontroli majątku jednostki;
- 3) składniki majątkowe spełniające kryteria uznania za środki trwałe, których wartość początkowa jest wyższa od 3 500 zł a nie przekracza 8 000 zł są ujmowane jako składnik środków trwałych i jednorazowo amortyzowane w miesiącu przyjęcia ich do użytkowania;
- 4) składniki majątkowe spełniające kryteria uznania za środki trwałe, których wartość początkowa przekracza 8 000 zł są ujmowane jako składnik środków trwałych i amortyzowane przez okres ich ekonomicznej użyteczności od miesiąca następującego po miesiącu ich przyjęcia do użytkowania.

8.9. Warunki uprawniające do zastosowania uproszczenia polegającego na amortyzacji środków trwałych według przepisów podatkowych (pkt 8.8c standardu) są określone w art. 32 ust. 7 ustawy. Jednostki mikro i małe mogą dokonywać odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych według zasad określonych w przepisach podatkowych. Należy podkreślić, że prawo to nie dotyczy spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi wspólnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej (art.32 ust. 8 ustawy), co ilustruje przykład 8.4. Nie dotyczy również jednostek sektora finansów publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Przykład 8.4. Uproszczenie polegające na zastosowaniu podatkowych zasad amortyzacji

Jednostka zapisała w zasadach (polityce) rachunkowości, że dokonuje odpisów amortyzacyjnych według stawek wynikających z przepisów podatkowych, korzystając z uproszczenia opisanego w art. 32 ust. 7 ustawy. Czy w wymienionych poniżej jednostkach rozwiązanie to jest prawidłowe?

- 1) Spółka z o.o., która jest jednostką małą.
Rozwiązanie **nieprawidłowe**. Art. 32 ust. 8 ustawy wskazuje, że uproszczenie nie ma zastosowania do spółek kapitałowych.
- 2) W spółce akcyjnej dokonano odpowiednich analiz i stwierdzono, że posiadane środki trwałe użytkowane są w spółce zgodnie z ich przeznaczeniem, bez pracy zmianowej i nadmiernej intensywności użytkowania. Nie ma również okresów przestojów i użytkowania środków trwałych z intensywnością mniejszą od przeciętnej. Z tego wywnioskowano, że okres ekonomicznej użyteczności posiadanych składników majątku nie odbiega od ich okresu użyteczności wynikającego ze stawek podatkowych amortyzacji. Uznano, że stawki podatkowe w sposób odpowiedni odzwierciedlają przeciętne okresy użytkowania środków trwałych z poszczególnych grup rodzajowych według ich statystycznej klasyfikacji. Na tej podstawie ustalono zasadę opisaną w polityce rachunkowości.

Rozwiązanie **nieprawidłowe**. Ocena możliwości zastosowania stawek podatkowych powinna być przeprowadzona indywidualnie do każdego środka trwałego. Ponadto art. 32 ust. 8 ustawy wskazuje, że uproszczenie nie ma zastosowania do spółek kapitałowych.

- 3) Osoby fizyczna prowadząca działalnością gospodarczą, która jest jednostką średnią. Stosowanie podatkowych stawek amortyzacji wpisano do zasad (polityki) rachunkowości.

Rozwiązanie **nieprawidłowe**. Uproszczenie opisane w art. 32 ust. 7 ustawy może być stosowane jedynie przez jednostki mikro i małe.

- 4) Spółka cywilna, która jest jednostką mikro.

Rozwiązanie **prawidłowe**. Jednostka jest spółką cywilną, czyli nie dotyczą jej ograniczenia wymienione w art. 32 ust. 8 ustawy, i jednocześnie jest jednostką mikro, zatem może skorzystać z uproszczenia.

UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI ŚRODKÓW TRWAŁYCH

8.10. Zapisana w ustawie zasada ostrożnej wyceny wymaga, by nie rzadziej niż na dzień bilansowy jednostka analizowała, czy nie występują przesłanki utraty wartości jej aktywów. Wystąpienie przesłanek wskazujących na trwałą utratę wartości środków trwałych powoduje konieczność obliczenia kwoty ewentualnej utraty ich wartości (zob. KSR Nr 4 „Utrata wartości aktywów”), a w przypadku jej wystąpienia – dokonania odpowiednich odpisów aktualizujących. Z tego obowiązku są zwolnione jednostki wymienione w art. 7 ust. 2b ustawy. Są to (analogiczne do wymienionych w pkt 8.9 standardu) jednostki mikro i małe. Uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, a także do jednostek sektora finansów publicznych.

9. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH

9.1. Uproszczenia odnoszące się do wartości niematerialnych i prawnych dotyczą w szczególności:

- a) ich początkowego ujęcia w księgach rachunkowych,
- b) amortyzacji,
- c) dokonywania odpisów aktualizujących z tytułu trwałej utraty wartości.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE POCZĄTKOWEGO UJĘCIA WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH

9.2. Przy początkowym ujęciu wartości niematerialnych i prawnych uproszczenie może polegać na odnoszeniu ich wartości w koszty bieżącej działalności (przykład 9.1, wariant III).

9.3. Rozwiązania dotyczące ustalania progu istotności przy początkowym ujęciu wartości niematerialnych i prawnych są zbliżone do rozwiązań omówionych dla środków trwałych w punkcie 8.2- 8.4 standardu, z zastrzeżeniem, że wartości niematerialne i prawne nie podlegają ulepszeniom. Nie jest zatem możliwe zwiększenie ich wartości początkowej (przykład 9.1, wariant I i II).

UPROSZCZENIA W ZAKRESIE AMORTYZACJI WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH

9.4. Dokonując odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od wartości niematerialnych i prawnych jednostka może zastosować podobne uproszczenia jak do środków trwałych (zob. pkt 8.8 standardu). Polegają na tym, że:

- a) od wartości początkowej wartości niematerialnych i prawnych o niskiej cenie jednostkowej można naliczać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony przez dokonywanie: (I) zbiorczych odpisów amortyzacyjnych dla grup zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub (II) jednorazowych odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych (art. 32 ust. 6 w powiązaniu z art. 33 ust. 1 ustawy);
- b) dokonuje się odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od wartości niematerialnych i prawnych według zasad określonych w przepisach podatkowych (art. 32 ust. 7 ustawy); rozwiązanie to możliwe jest do zastosowania wyłącznie przez jednostkę mikro albo jednostkę małą. Uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej (zob. pkt 8.9 standardu i przykład 8.4.), a ponadto nie dotyczy również jednostek sektora finansów publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Przykład 9.1. Uproszczenia w zakresie ujęcia i amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych

Spółka z o.o. posiada licencję na specjalistyczne oprogramowanie biznesowe, której wartość początkowa wynosiła 120 000 zł. Zgodnie z umową spółka nabyła prawo do korzystania z licencji przez 3 lata z opcją przedłużenia umowy. W momencie zawarcia umowy spółka nie wie, czy skorzysta z opcji przedłużenia umowy. W swoich zasadach (polityce) rachunkowości spółka określiła, że:

- 1) *składniki majątkowe spełniające kryteria uznania ich za wartości niematerialne i prawne, których wartość początkowa jest niższa od 2000 zł są odnoszone w ciężar kosztów bieżącej działalności jako usługi obce bezpośrednio po ich przyjęciu do użytkowania; nie są one objęte ewidencją ilościową w celu kontroli majątku jednostki;*
- 2) *składniki majątkowe spełniające kryteria uznania ich za wartości niematerialne i prawne, których wartość początkowa jest wyższa od 2 000 zł a nie przekracza 5 000 zł są ujmowane jako składnik wartości niematerialnych i prawnych i jednorazowo amortyzowane w miesiącu przyjęcia ich do użytkowania;*
- 3) *składniki majątkowe spełniające kryteria uznania ich za wartości niematerialne i prawne, których wartość początkowa przekracza 5 000 zł są ujmowane jako składnik wartości niematerialnych i prawnych i amortyzowane przez okres ich ekonomicznej użyteczności od miesiąca następującego po miesiącu ich przyjęcia do użytkowania.*

Z chwilą nabycia licencji spółka ujęła ją jako wartość niematerialną i prawną, a na potrzeby ustalania amortyzacji okres ekonomicznej użyteczności został oszacowany na 3 lata. Po 33 miesiącach spółka poniosła opłatę za przedłużenie okresu ważności licencji za użytkowanie programu na kolejne 2 lata. W jaki sposób ująć to zdarzenie gospodarcze w księgach rachunkowych?

Ustawa nie przewiduje ulepszenia wartości niematerialnych i prawnych, zatem sposób ujęcia w księgach rachunkowych będzie zależał od oceny istotności wartości początkowej i przyjętych przez spółkę rozwiązań w zasadach (polityce) rachunkowości. W zależności od wysokości opłaty możliwe są trzy rozwiązania:

- **Wariant I:** Oplata za przedłużenie okresu ważności licencji wynosi 11 000 zł; ujmuje się ją jako osobny składnik wartości niematerialnych i prawnych oraz amortyzuje zgodnie z przewidywanym okresem ekonomicznej użyteczności (2 lata).
- **Wariant II:** Oplata za przedłużenie okresu ważności licencji wynosi 4 500 zł; można ją ująć jako osobny składnik wartości niematerialnych i prawnych i amortyzować jednorazowo już w miesiącu przyjęcia do użytkowania.
- **Wariant III:** Oplata za przedłużenie okresu ważności licencji wynosi 1 800 zł; potraktuje się ją jako usługę i odnosi w koszty bieżącej działalności jako usługi obce.

UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE Z TYTUŁU TRWAŁEJ UTRATY WARTOŚCI

9.5. Wartości niematerialne i prawne, podobnie jak środki trwałe, podlegają odpisom z tytułu trwałej utraty wartości. Zgodnie z art. 7 ust. 2b ustawy jednostka może zrezygnować ze stosowania zasady ostrożności i nie dokonywać odpisów aktualizujących od wartości tych aktywów. Prawo do stosowania tego uproszczenia mają tylko jednostki mikro i małe. Uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, a także do jednostek sektora finansów publicznych. Sytuacja jest zatem analogiczna do opisanej w pkt 8.10 standardu i przykładzie 8.4.

10. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

10.1. Uproszczenia w zakresie instrumentów finansowych dotyczą w szczególności:

- a) zwolnienia ze stosowania przepisów rozporządzenia wydanego na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4 ustawy dotyczącego instrumentów finansowych³,
- b) możliwości wyceny aktywów finansowych w cenie zakupu,
- c) zakazu stosowania wyceny w wartości godziwej oraz skorygowanej ceny nabycia przez jednostki mikro,
- d) odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych.

ZWOLNIENIE ZE STOSOWANIA PRZEPISÓW ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

10.2. Ustawa określa podstawowe zasady ujmowania, wyceny oraz prezentacji i ujawnienia informacji o instrumentach finansowych. Bardziej szczegółowe regulacje zostały zawarte w RIF.

10.3. Przepisów RIF w roku obrotowym mogą nie stosować jednostki małe i mikro, przy czym z uwagi na zakaz stosowania wartości godziwej oraz skorygowanej ceny nabycia (art. 28a ustawy) przez jednostki mikro sporządzające uproszczone sprawozdanie finansowe, nie mają one prawa do stosowania przepisów RIF (por. pkt 10.8 standardu).

10.4. Zastosowanie uproszczenia polegającego na niestosowaniu przepisów RIF zależy od decyzji kierownika jednostki, poprzedzonej wstępną oceną wpływu tego uproszczenia na obraz jednostki prezentowany w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z pkt 4.11-4.14

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zasad uznawania i metod wyceny oraz ujawniania i prezentacji instrumentów finansowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1750; dalej RIF)

standardu. W przypadku skorzystania z uproszczenia w zakresie uznawania, wyceny oraz prezentacji instrumentów finansowych kierownik przyjmuje rozwiązania zgodnie z ustawą, pomijając przepisy RIF.

MOŻLIWOŚĆ WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH W CENIE ZAKUPU

- 10.5. Jednostka, zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy, ustala wartość początkową aktywów finansowych w cenie nabycia, obejmującej cenę zakupu oraz koszty przeprowadzenia i rozliczenia transakcji (koszty zakupu). Jeżeli jednak koszty zakupu nie są istotne, do wyceny początkowej można zastosować cenę zakupu, a kosztami zakupu obciążyć koszty bieżącej działalności. Sposób wyceny aktywów finansowych (cena nabycia czy cena zakupu), wymaga opisu w zasadach (polityce) rachunkowości jednostki.
- 10.6. W przypadku jednostek, w których dokonują obrotu aktywami finansowymi, zasadne jest określenie progu istotności dla aktywowania kosztów zakupu. Na przykład jednostka może w zasadach (polityce) rachunkowości określić, że do wyceny początkowej aktywów finansowych stosuje cenę zakupu, jeżeli koszty przeprowadzenia i rozliczenia transakcji nie przekraczają 5% ceny zakupu tych aktywów. Zastosowanie tego uproszczenia wymaga oceny na dzień bilansowy jego wpływu na rzetelność i jasność obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki przedstawianych w sprawozdaniu finansowym (art. 4 ust. 4 ustawy).
- 10.7. Przyjęcie uproszczenia polegającego na wycenie początkowej aktywów finansowych na podstawie ceny zakupu powoduje, że jest ona również podstawą odniesienia przy ustalaniu wartości bilansowej zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt. 3 i 5 ustawy. Na przykład jeżeli jednostka wybrała wycenę inwestycji krótkoterminowych w „cenie nabycia lub cenie (wartości) rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa”, to do wyceny bilansowej stosuje niższą z dwóch: cenę zakupu lub rynkową.

ZAKAZ STOSOWANIA WYCENY W WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ SKORYGOWANEJ CENY NABYCIA

- 10.8. Jednostki mikro sporządzające uproszczone sprawozdanie finansowe lub korzystające z uproszczenia polegającego na niesporządzaniu sprawozdania z działalności nie mają prawa do stosowania do wyceny składników aktywów i pasywów wartości godziwej ani skorygowanej ceny nabycia (art. 28a ustawy). Mogą one zastosować do wyceny bilansowej:
- a) aktywów finansowych — wyłącznie cenę ich nabycia (lub cenę zakupu, jeżeli koszty zakupu nie są istotne); wycena bilansowa następuje na poziomie wartości początkowej tych aktywów;
 - b) zobowiązań finansowych — wyłącznie kwotę wymagającą zapłaty.

UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ AKTYWÓW FINANSOWYCH

- 10.9. Aktywa finansowe, w przypadku zaistnienia odpowiednich przesłanek, powinny podlegać odpisom z tytułu utraty wartości. Jednak zgodnie z art. 7 ust. 2b ustawy określone jednostki mogą zrezygnować z zachowania zasady ostrożności w zakresie dokonywania odpisów aktualizujących. Uproszczenie to, podobnie jak uproszczenia opisane w pkt 8.10 i 9.5, mogą stosować jednostki mikro i małe. Ze względu na formę prawną uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych

państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, a także do jednostek sektora finansów publicznych.

11. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY ZAPASÓW

11.1. Uproszczenia w zakresie zapasów dotyczą w szczególności:

- a) ujmowania zapasów w księgach rachunkowych, w tym prowadzenia ksiąg pomocniczych,
- b) ich wyceny początkowej,
- c) ich wyceny bilansowej, w tym aktualizacji ich wartości.

11.2. Zaleca się, aby przed podjęciem decyzji o zastosowaniu uproszczeń, kierować się zasadą wyważenia kosztów i korzyści, opisaną w pkt. 4.5 standardu, ze szczególnym uwzględnieniem:

- a) znaczenia składnika zapasów dla działalności operacyjnej jednostki,
- b) długości cyklu produkcyjnego,
- c) szacowanej wartości zapasów na koniec okresów sprawozdawczych,
- d) zmienności stanu zapasów, w tym na skutek ich sezonowości,
- e) potrzeb informacyjnych jednostki, w tym dotyczących kalkulacji kosztów wytworzenia produktów.

11.3. Uproszczenia przyjęte w zakresie ujmowania i wyceny zapasów wymagają opisu w zasadach (polityce) rachunkowości oddzielnie dla poszczególnych grup rodzajowych zapasów.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA ZAPASÓW

11.4. Uproszczenia w zakresie ujmowania zapasów materiałów, towarów, produktów gotowych, produkcji niezakończonych mogą polegać na:

- a) prowadzeniu ksiąg pomocniczych wyłącznie w postaci ewidencji ilościowej (art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy),
- b) prowadzeniu ksiąg pomocniczych wyłącznie w postaci ewidencji wartościowej (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy),
- c) nieprowadzeniu ksiąg pomocniczych (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy),
- d) stosowaniu do bieżącej ewidencji stałych cen ewidencyjnych (art. 34 ust. 2 ustawy).

11.5. Prowadzenie wyłącznie ewidencji ilościowej zapasów polega na ujmowaniu obrotów i stanów składników lub ich jednorodnych grup wyłącznie w jednostkach naturalnych. Zastosowanie tego uproszczenia oznacza brak bieżącej informacji o wartości stanu poszczególnych składników zapasów. Wartość zapasów ustala się na koniec okresu sprawozdawczego, za który następują rozliczenia z budżetem z tytułu podatku dochodowego na podstawie danych rzeczywistych (art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy), czyli ewidencji ilościowej i cen określonych w zasadach (polityce) rachunkowości, na przykład pochodzących z ostatnich faktur zakupu tych zapasów.

11.6. Prowadzenie wyłącznie ewidencji wartościowej zapasów dopuszczone jest tylko dla punktów obrotu detalicznego oraz miejsc składowania towarów lub opakowań (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy) i polega na ujmowaniu obrotów i stanów zapasów wyłącznie wartościowo. Stosowanie tego rozwiązania jest zalecane w przypadku, gdy asortyment jest bardzo różnorodny, a jednocześnie wartości jednostkowe poszczególnych składników asortymentu są nieznaczne (np. w kiosku, w punkcie gastronomicznym). Wówczas informacje o łącznej wartości zapasów przekazanych do danego punktu, wartości

rozchodów oraz wartości stanów końcowych stanowią informację wystarczającą do bieżącego zarządzania zapasami.

11.7. Można zrezygnować z prowadzenia szczegółowej ewidencji zapasów (nie prowadzić ksiąg pomocniczych, art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy). Uproszczenie polega wówczas na odpisywaniu w koszty bieżącej działalności wartości materiałów i towarów na dzień ich zakupu lub produktów gotowych w momencie ich wytworzenia (zobacz również pkt 11.10-11.12 standardu). Nie później niż na dzień bilansowy konieczne jest ustalenie w drodze spisu z natury stanu tych składników aktywów i dokonanie ich wyceny oraz korekty kosztów o wartość zmiany tego stanu. Produktów w toku produkcji można nie wyceniać również na dzień bilansowy, jeżeli nie zniekształca to stanu aktywów oraz wyniku finansowego jednostki i jednocześnie (art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy):

- a) czas ich wytwarzania nie przekracza 3 miesięcy,
- b) nie są przeznaczone do sprzedaży lub
- c) nie są przeznaczone na rzecz budowy środków trwałych.

Powyższe warunki nie ograniczają stosowania tego uproszczenia do produkcji rolnej (zob. więcej w KSR Nr 12 „*Działalność rolnicza*”, dalej KSR Nr 12).

11.8. Zapasy, zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy, na dzień ich nabycia lub wytworzenia mogą być ujmowane w księgach rachunkowych w cenach przyjętych do ewidencji (tzw. stałych cenach ewidencyjnych), z uwzględnieniem różnic (odchyień) między tymi cenami a rzeczywistymi cenami ich nabycia albo zakupu, albo kosztami wytworzenia. Cenę ewidencyjną jednostki ustalają samodzielnie. Może ją przykładowo stanowić średnia cena zakupu lub nabycia za poprzedni rok obrotowy, czy też planowany koszt wytworzenia lub koszt wytworzenia produktów z ubiegłego okresu. Stałe ceny ewidencyjne powinny być okresowo (na przykład co kwartał) weryfikowane, aby nie występowały istotne różnice między tymi cenami a rzeczywistymi cenami nabycia lub zakupu lub kosztami wytworzenia. Jest to szczególnie ważne na przykład w warunkach znaczących zmian cen. Odchylenia od cen ewidencyjnych mogą być rozliczane globalnie między wartość rozchodu materiałów, wyrobów gotowych, półproduktów, towarów oraz ich stan końcowy. Jeżeli odchylenia od cen ewidencyjnych produktów gotowych, produktów w toku i półproduktów nie przekraczają progu (procentu) uznanego przez jednostkę za istotny (na przykład $\pm 3\%$), to ujęty w księgach rachunkowych stan na dzień bilansowy według cen ewidencyjnych, po uwzględnieniu wyników spisu z natury, może być wykazany w bilansie jako wartość zapasu. Natomiast odchylenia są odpisywane w koszty bieżącej działalności.

11.9. Ustawa dopuszcza uproszczenie polegające na stosowaniu kosztów planowanych jako stałej ceny ewidencyjnej produktów gotowych. Jeżeli różnica między rzeczywistymi a planowanymi kosztami wytworzenia jest nieznaczna, to wycena zapasu produktów gotowych na dzień bilansowy może nastąpić po koszcie planowanym (art. 34 ust. 2 ustawy). Wymaga to określenia przez jednostkę w zasadach (polityce) rachunkowości progu istotności przy początkowym ujęciu na potrzeby oceny możliwości zastosowania takiego uproszczenia oraz sposobu ujęcia różnic między rzeczywistymi a planowanymi kosztami wytworzenia (na przykład korekta kosztu sprzedanych produktów) (zob. pkt 11.5 KSR Nr 13 „*Koszt wytworzenia jako podstawa wyceny produktów*”, dalej KSR Nr 13).

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA MATERIAŁÓW I TOWARÓW W KOSZTACH BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI NA DZIEŃ ICH ZAKUPU

11.10. Ujmowanie materiałów na dzień ich zakupu bezpośrednio w kosztach bieżącej działalności (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy) jest uzasadnione w przypadku materiałów, które nie są lub nie mogą być przyjmowane na stan magazynowy z uwagi na brak możliwości technicznych (na przykład zatankowane paliwo do samochodów) lub niecelowość ich przyjmowania na

stan (na przykład zakupione materiały biurowe, jeżeli ich wartość nie jest istotna). Nie oznacza to jednak rezygnacji z kontroli tych materiałów, gdyż przykładowo zużycie paliwa można kontrolować na podstawie kart drogowych. Podstawowym kryterium uzasadniającym stosowanie tego uproszczenia jest znaczenie materiałów objętych uproszczeniem dla działalności jednostki oraz eliminacja pracochłonności związanej z ich ewidencją. Na przykład nie zaleca się stosowania tego rozwiązania w odniesieniu do podstawowych materiałów produkcyjnych (surowców) w przedsiębiorstwach produkcyjnych. Uproszczenie nie pozwala na uzyskanie bieżącej informacji o stanie (wartości) istniejącego fizycznie zapasu towarów, jeżeli nie przeprowadzi się spisu z natury towarów oraz jego wyceny. Takie rozwiązanie przyjęte przez jednostkę powinno być połączone z ustalaniem stanu tych składników aktywów i jego wyceny oraz korekty kosztów o wartość tego stanu, nie później niż na dzień bilansowy.

11.11. Analogiczne uproszczenie dotyczy możliwości ujmowania towarów na dzień ich zakupu bezpośrednio w kosztach bieżącej działalności (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy).

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE UJMOWANIA PRODUKTÓW W KOSZTACH BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI PO ICH WYTWORZENIU

11.12. Uproszczenie polegające na ujmowaniu produktów gotowych w momencie ich wytworzenia w kosztach bieżącej działalności, połączone z ustalaniem w drodze spisu z natury stanu tych składników aktywów i jego wyceny oraz odpowiedniej korekty kosztów, nie później niż na dzień bilansowy (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy) jest uzasadnione w szczególności, gdy:

- a) ich produkcja nie jest podstawową działalnością jednostki lub
- b) brak jest możliwości ustalania kosztu wytworzenia tych produktów lub
- c) koszty związane z ustalaniem kosztu wytworzenia tych produktów są wyższe od korzyści związanych z posiadaniem informacji o koszcie wytworzenia,
- d) w przypadku szybko rotujących zapasów.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY MATERIAŁÓW I TOWARÓW PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU WEDŁUG CENY ZAKUPU

11.13. Materiały i towary są wyceniane w cenach nabycia (art. 28 ust. 1 pkt 6 ustawy). Wycena w cenie nabycia przy początkowym ujęciu może być pracochłonna ze względu na przykład na dużą liczbę asortymentów, częstość zakupów lub wielość dostawców, co stanowi przesłankę do zastosowania uproszczenia, które może polegać na ich wycenie w cenach zakupu. Art. 34 ust 1 pkt 1 ustawy stanowi, że jeżeli nie zniekształca to stanu aktywów oraz wyniku finansowego, jednostka może wyceniać materiały i towary w cenach zakupu, czyli bez powiększenia ceny zakupu o koszty bezpośrednio związane z zakupem, na przykład koszty transportu, załadunku, wyładunku. W tym przypadku koszty zakupu odnosi się w ciężar kosztów bieżącej działalności (przykład 11.1). Innym możliwym uproszczeniem jest wycena materiałów lub towarów w cenach zakupu oraz ewidencjonowanie kosztów związanych z ich zakupem na wyodrębnionym koncie i rozliczanie ich proporcjonalnie do rozchodu i stanu końcowego tych składników majątkowych (przykład 11.2). W tym przypadku w bilansie materiały lub towary będą wyceniane w cenie nabycia.

11.14. Dopuszcza się wycenę niektórych materiałów lub towarów w cenie zakupu, a innych w cenie nabycia ze względu na niejednorodny charakter tych zapasów. W takiej sytuacji w zasadach (polityce) rachunkowości należy opisać, które grupy materiały lub towary wycenia się w cenach nabycia, a które – w cenach zakupu.

Przykład 11.1. Odnoszenie kosztów zakupu materiałów w koszty bieżącej działalności

Jednostka otrzymała fakturę dotyczącą zakupu materiałów. Liczba zakupionych materiałów ujęta na fakturze obejmuje 254 asortymenty, a łączna wartość faktury 120 000 zł (netto, tj. bez VAT). Otrzymano również fakturę za transport materiałów w kwocie 2 400 zł (netto). Jeżeli jednostka w zasadach (polityce) rachunkowości ustaliła, że materiały są wyceniane w rzeczywistych cenach nabycia, wówczas koszty zakupu w kwocie 2 400 zł należałoby rozliczyć proporcjonalnie do ceny zakupu 254 asortymentów, co jest pracochłonne. W związku z tym mniej pracochłonnym rozwiązaniem jest wycena materiałów w cenach zakupu, natomiast koszty związane z ich zakupem mogą być odnoszone w koszty bieżącej działalności bezpośrednio po ich poniesieniu (zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy). Relatywnie niska wartość kosztów zakupu (2% wartości zakupu) i duża rotacja nabytych materiałów to dodatkowe argumenty za przyjęciem uproszczenia.

Przykład 11.2. Globalne rozliczanie kosztów zakupu materiałów

Spółka z o.o. zajmująca się produkcją akcesoriów ogrodniczych w zasadach (polityce) rachunkowości przyjęła następujące rozwiązanie w zakresie wyceny materiałów: do bilansu materiały są wyceniane w cenach nabycia, z tym że w bieżącej ewidencji materiałów stosuje się ceny zakupu, a koszty zakupu są odpisywane w koszty bieżącej działalności proporcjonalnie do rozchodu materiałów.

Stan początkowy materiałów oraz przychody materiałów wycenione w cenie zakupu wynosiły 200 000 zł, natomiast koszty związane z zakupem materiałów wynosiły 10 000 zł. Do zużycia w procesie produkcyjnym wydano materiały o wartości 100 000 zł. W związku z tym koszty bieżącej działalności podstawowej będą obciążone kosztami zakupu w wysokości 5 000 zł ($100\,000\text{ zł} / 200\,000\text{ zł} \times 10\,000\text{ zł}$), czyli proporcjonalnie do rozchodu materiałów. Bilansowa wartość zapasu materiałów wyniesie 105 000 zł ($100\,000\text{ zł} + 100\,000\text{ zł} / 200\,000\text{ zł} \times 10\,000\text{ zł}$).

- 11.15. Zastosowanie uproszczenia polegającego na wycenie materiałów lub towarów w momencie początkowego ujęcia w cenie zakupu, przy jednoczesnym odniesieniu kosztów związanych z ich zakupem w całości w koszty bieżącej działalności, wymaga uzasadnienia. Uzasadnieniem może być wskazanie progu istotności przy początkowym ujęciu dla kosztów zakupu w odniesieniu do pojedynczego zakupu. Innym uzasadnieniem zastosowania do wyceny materiałów lub towarów cen zakupu może być analiza poziomu kosztów zakupu w poszczególnych okresach sprawozdawczych. Jeżeli koszty te są podobne w poszczególnych okresach, może to uzasadniać ich odnoszenie w koszty bieżącej działalności i przyjęcie do wyceny materiałów lub towarów ceny zakupu (przykład 11.3). Uzasadnieniem może być również stabilny z okresu na okres stan zapasów. Oznacza to, że materiały lub towary zakupione w danym okresie, w tym samym okresie zostały w całości zużyte lub sprzedane. Zatem koszty poniesione na ich zakup mogą być w całości odpisane w koszty bieżącej działalności.

Przykład 11.3. Ocena istotności kosztów zakupu przy wycenie towarów w cenach zakupu

Na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy jednostka przyjęła w zasadach (polityce) rachunkowości, że towary wycenia w cenach zakupu. Wartość zakupionych towarów za rok ubiegły ilustruje Tabela 4.

Tabela 4. Wartość zakupionych towarów

<i>Miesiąc</i>	<i>Wartość zakupionych towarów w cenie zakupu (zł)</i>	<i>Koszty zakupu towarów (zł)</i>	<i>Udział kosztów zakupu w cenie zakupu [kol. 3 ÷ kol. 2] x 100%</i>
<i>Styczeń</i>	2 456 000,00	150 000,00	6,11%
<i>Luty</i>	2 245 800,00	144 000,00	6,41%
<i>Marzec</i>	1 900 400,00	138 000,00	7,26%

<i>Miesiąc</i>	<i>Wartość zakupionych towarów w cenie zakupu (zł)</i>	<i>Koszty zakupu towarów (zł)</i>	<i>Udział kosztów zakupu w cenie zakupu [kol. 3 ÷ kol. 2) x 100%]</i>
<i>Kwiecień</i>	2 800 000,00	154 000,00	5,50%
<i>Maj</i>	3 200 000,00	158 000,00	4,94%
<i>Czerwiec</i>	2 900 500,00	149 000,00	5,14%
<i>Lipiec</i>	2 600 000,00	142 000,00	5,46%
<i>Sierpień</i>	3 200 000,00	155 000,00	4,84%
<i>Wrzesień</i>	2 900 000,00	143 000,00	4,93%
<i>Październik</i>	1 900 000,00	144 000,00	7,58%
<i>Listopad</i>	2 056 000,00	132 000,00	6,42%
<i>Grudzień</i>	3 400 000,00	159 000,00	4,68%
Ogółem rok obrotowy	31 558 700,00	1 768 000,00	5,60%

Zapas towarów na koniec każdego miesiąca jest podobny, czyli rozchód jest zbliżony do wartości zakupionych towarów.

Z przedstawionych obliczeń wynika, że udział kosztów zakupu w cenie zakupu towarów kształtuje się średnio na poziomie 5,60%, który jednostka wstępnie uznała za poziom istotny. Mogłoby to sugerować, że jednostka nie powinna stosować uproszczenia polegającego na wycenie towarów w cenie zakupu. Warto jednak dokonać analizy wpływu wyceny towarów w cenach zakupu na ocenę sytuacji jednostki, na przykład za pomocą wskaźnika bieżącej płynności ($Wop = \text{aktywa obrotowe} / \text{zobowiązania krótkoterminowe}$). Na koniec roku:

- wartość aktywów obrotowych wynosiła 5 400 000 zł, w tym towary wycenione w cenie zakupu 3 400 000 zł,
- wartość zobowiązań krótkoterminowych kształtowała się na poziomie 4 250 000 zł.

Wskaźnik bieżącej płynności wyniesie 1,27 ($5\,400\,000\ \text{zł} \div 4\,250\,000\ \text{zł}$). Zakładając sytuację, w której towary byłyby wyceniane w cenie nabycia, ich wartość przy uwzględnieniu średniego narzutu kosztów zakupu (5,60%) wyniesie: $3\,400\,000\ \text{zł} + 3\,400\,000\ \text{zł} \times 5,60\% = 3\,590\,400\ \text{zł}$. Wartość aktywów obrotowych zostanie powiększona o 190 400 zł, czyli aktywa obrotowe będą wynosiły 5 590 400 zł. Wskaźnik bieżącej płynności wyniesie wówczas 1,32 ($5\,590\,400\ \text{zł} : 4\,250\,000\ \text{zł}$), czyli ulegnie nieznacznej poprawie, co oznacza, że nie jest przeszkodą do zastosowania uproszczenia.

W przykładzie założono również, że koszty zakupu towarów mimo iż są istotne, to jednak podobne w poszczególnych okresach. Jest to również przesłanka za przyjęciem uproszczenia, polegającego na odnoszeniu ich w koszty bieżącej działalności.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY PRODUKTÓW PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU

11.16. Podstawowym parametrem wyceny produktów jest koszt wytworzenia (art. 28 ust. 11 pkt. 1 ustawy).

11.17. Uproszczenia w zakresie wyceny produktów mogą dotyczyć:

- zakresu kosztów zaliczanych do kosztów wytworzenia (zob. pkt 11.19-11.21 standardu),
- rezygnacji z wyceny produktów w kosztach wytworzenia i ich wyceny w cenach sprzedaży netto pomniejszych o przeciętnie osiągnięty zysk brutto ze sprzedaży (zob. pkt 11.24-11.25 standardu).

11.18. Dopuszcza się możliwość zaliczenia do kosztu wytworzenia produktów kosztów pośrednich produkcji niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto (art. 28 ust. 4a ustawy). Takie rozwiązanie mogą jednak stosować jedynie jednostki mikro i małe.

11.19. Przed podjęciem decyzji o stosowaniu tego uproszczenia zaleca się, aby jednostka przeprowadziła analizę wpływu braku informacji o kosztach niewykorzystanych zdolności produkcyjnych na rzetelne i jasne przedstawienie jej sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z pkt 4.11-4.14 standardu (por. również KSR Nr 13, pkt 11.1), co ilustruje przykład 11.4.

Przykład 11.4. Skutki pominięcia przy ustalaniu kosztu wytworzenia kosztów pośrednich związanych z niewykorzystaniem zdolności produkcyjnych

Jednostka produkcyjna jest jednostką małą i w związku z tym w zasadach (polityce) rachunkowości określiła, że do kosztu wytworzenia produktów będzie doliczać koszty pośrednie związane z wytworzeniem produktów niezależnie od poziomu wykorzystanych zdolności produkcyjnych, z tym że na dzień bilansowy ustalony w ten sposób koszt wytworzenia produktu nie może być wyższy od możliwej do uzyskania jego ceny sprzedaży netto. Dane dotyczące produkcji i kosztów dotyczących wyrobu A zawiera Tabela 5.

Tabela 5. Produkcja i koszty produkcji wyrobu A

Miesiąc	Plan produkcji w szt.	Produkcja w szt.	Koszty w zł			
			bezpośrednie koszty produkcji	zmiennie pośrednie koszty produkcji	stałe pośrednie koszty produkcji	razem koszty
Styczeń	10 000	8 000	160 000	80 000	100 000	340 000
Luty	8 000	5 000	100 000	50 000	100 000	250 000
Marzec	10 000	6 000	120 000	60 000	100 000	280 000

Zgodnie z cennikiem na cały kwartał cena sprzedaży netto produktu wynosi 50 zł/szt. Jednak w praktyce w całym okresie stosowano upusty, których średnia wysokość wynosiła 14%. Zatem rzeczywista cena sprzedaży netto wyniosła 43 zł/szt.

Po zastosowaniu uproszczenia koszt wytworzenia produktu A, w którym uwzględnia się wszystkie koszty pośrednie produkcji, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych, wynosi:

- styczeń = $340\ 000\ \text{zł} \div 8\ 000\ \text{szt.} = 42,50\ \text{zł/szt.}$,
- luty = $250\ 000\ \text{zł} \div 5\ 000\ \text{szt.} = 50,00\ \text{zł/szt.}$,
- marzec = $280\ 000\ \text{zł} \div 6\ 000\ \text{szt.} = 46,67\ \text{zł/szt.}$

Wyliczony w ten sposób koszt nie może być wyższy od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto. Przyjmując wartości z cennika (50 zł/szt.) w żadnym miesiącu jednostkowy koszt wytworzenia nie przekroczył ceny sprzedaży netto. Jednak biorąc pod uwagę rzeczywistą średnią cenę sprzedaży netto, uwzględniającą rabaty handlowe, można zauważyć, że w lutym i w marcu jednostkowy koszt wytworzenia jest wyższy od tej ceny. Oznacza to, że w lutym i marcu produkt A należy wycenić po cenie sprzedaży netto, a różnicę między tą ceną a ustalonym kosztem wytworzenia odnieść w koszty bieżącego okresu.

Gdyby jednostka zrezygnowała z uproszczenia, wówczas procedura ustalania jednostkowego kosztu wytworzenia byłaby następująca:

- 1) Ustalenie poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. W przykładzie za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się 10 000 szt. W związku z tym poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych wyniesie:

- styczeń: $8\ 000\ \text{szt.} \div 10\ 000\ \text{szt.} = 0,8$,
 - luty: $5\ 000\ \text{szt.} \div 10\ 000\ \text{szt.} = 0,5$,
 - marzec: $6\ 000\ \text{szt.} \div 10\ 000\ \text{szt.} = 0,6$.
- 2) Ustalenie kosztu wytworzenia (koszty bezpośrednie produkcji + zmienne pośrednie koszty produkcji + część stałych pośrednich kosztów produkcji):
- styczeń: $160\ 000\ \text{zł} + 80\ 000\ \text{zł} + 100\ 000\ \text{zł} \times 0,8 = 320\ 000\ \text{zł}$,
 - luty: $100\ 000\ \text{zł} + 50\ 000\ \text{zł} + 100\ 000\ \text{zł} \times 0,5 = 200\ 000\ \text{zł}$,
 - marzec: $120\ 000\ \text{zł} + 60\ 000\ \text{zł} + 100\ 000\ \text{zł} \times 0,6 = 240\ 000\ \text{zł}$.
- 3) Ustalenie jednostkowego kosztu wytworzenia:
- styczeń = $320\ 000\ \text{zł} \div 8\ 000\ \text{szt.} = 40,00\ \text{zł/szt.}$,
 - luty = $200\ 000\ \text{zł} \div 5\ 000\ \text{szt.} = 40,00\ \text{zł/szt.}$,
 - marzec = $240\ 000\ \text{zł} \div 6\ 000\ \text{szt.} = 40,00\ \text{zł/szt.}$
- 4) Ustalenie stałych pośrednich kosztów produkcji dotyczących niewykorzystanych zdolności produkcyjnych:
- styczeń: $100\ 000\ \text{zł} \times 0,2 = 20\ 000\ \text{zł}$,
 - luty: $100\ 000\ \text{zł} \times 0,5 = 50\ 000\ \text{zł}$,
 - marzec: $100\ 000\ \text{zł} \times 0,4 = 40\ 000\ \text{zł}$.

Analizując przedstawione dane można stwierdzić, że występują istotne różnice w poziomie jednostkowego kosztu wytworzenia z zastosowaniem lub nie uproszczenia. Doliczanie stałych pośrednich kosztów produkcji do kosztu wytworzenia bez względu na poziom wykorzystanych zdolności produkcyjnych może prowadzić do zniekształcenia informacji w rachunku zysków i strat oraz w bilansie. Prawidłowa informacja o kosztach stanowi podstawę w procesie podejmowania decyzji związanych m.in. z rentownością przedsiębiorstwa. Im wyższy jest udział zapasów niesprzedanych wyrobów na koniec okresu sprawozdawczego oraz błędów w kalkulacji kosztu wyrobów (wynikających z niewyłączenia kosztów niewykorzystanych zdolności produkcyjnych w sytuacji kiedy jego poziom jest istotny), tym wyższe jest ryzyko zniekształcenia wyniku finansowego. Brak informacji o kosztach niewykorzystanych zdolnościach produkcyjnych (ukrytych w kosztach wytworzenia wyrobów) powoduje, że zarządzający nie zauważają problemu i nie podejmują decyzji, które mogłyby wpłynąć na poprawienie efektywności wykorzystania zasobów. W związku z tym, przyjęcie w zasadach (polityce) rachunkowości uproszczenia zgodnie z art. 28 ust. 4a ustawy, powinno być poprzedzone analizą struktury kosztów wytworzenia, szczególnie jeżeli udział pośrednich kosztów stałych produkcji jest wysoki. Należy również uwzględnić potrzeby informacyjne związane z zarządzaniem kosztami w danej jednostce.

11.20. Uproszczenie dotyczące produktów w toku produkcji polega na tym, że mogą być one wyceniane w wysokości bezpośrednich kosztów wytworzenia lub tylko materiałów bezpośrednich, bądź można ich nie wyceniać, jeżeli nie zniekształca to stanu aktywów oraz wyniku finansowego jednostki (art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy). Nie dotyczy to produkcji – z wyjątkiem produkcji rolnej (zob. KSR Nr 12) – o przewidywanym czasie wykonania dłuższym niż 3 miesiące, przeznaczonej do sprzedaży lub na rzecz środków trwałych w budowie jednostki (szerzej na ten temat w KSR Nr 13, pkt 11.6 oraz przykład 6).

11.21. W przypadku, gdy jednostka podjęła decyzję o stosowaniu uproszczonej ewidencji materiałów (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy), o której mowa też w pkt 11.10-11.11 standardu, wówczas nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu. Jego wycena w księgach rachunkowych następuje według cen sprzedaży netto takiego samego lub podobnego produktu, pomniejszonej o przeciętnie osiągnięty przy jego sprzedaży zysk brutto ze sprzedaży, a w przypadku produktu w toku – także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia (art. 28 ust. 3 ustawy). KSR Nr 13 (pkt 11.7) zawiera stwierdzenie, że

wycena taka ogranicza w istotny sposób zakres informacji o kosztach wytworzenia produktów i niewykorzystanych zdolnościach produkcyjnych.

- 11.22. Użyte w art. 28 ust. 3 ustawy określenie „nie jest możliwe” oznacza sytuację, w której mimo podjęcia racjonalnych wysiłków i czynności ustalenie kosztu wytworzenia nie jest wykonalne, gdyż przykładowo: wymagałoby przeprowadzenia istotnych szacunków, a nie jest możliwe obiektywne wyodrębnienie takich informacji z posiadanych danych ewidencyjnych lub wymagałoby to poniesienia kosztów niewspółmiernych do korzyści.
- 11.23. Z uwagi na trudności związane z ustaleniem kosztu wytworzenia produktów jednostka może je wyceniać według ceny sprzedaży netto pomniejszonej o przeciętnie osiągnany zysk brutto ze sprzedaży zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy (szerzej na ten temat w KSR Nr 13 – pkt 11.7 oraz przykład 7).
- 11.24. Wycena produktów po cenach sprzedaży netto pomniejszonej o przeciętnie osiągnany zysk brutto ze sprzedaży jest szczególnie zasadna przy wycenie:
- produktów ubocznych powstających łącznie z produktami głównymi w jednym procesie produkcyjnym;
 - produktów gotowych i niezakończonych (półprodukty i produkcja w toku) na koniec roku obrotowego lub na koniec okresu sprawozdawczego, jeżeli jednostka nie dysponuje wiarygodnymi danymi umożliwiającymi kalkulację kosztu wytworzenia (na przykład prowadzi tylko ewidencję kosztów według rodzajów), a koszty spowodowane rozbudową systemu pomiaru, wyceny, ewidencji i rozliczania kosztów byłyby wyższe od korzyści uzyskanych z tej rozbudowy; dotyczy to w szczególności jednostek mikro i małych.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE WYCENY BILANSOWEJ PRODUKTÓW

- 11.25. Zapasy produktów na dzień bilansowy wycenia się zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 6 ustawy, według kosztów wytworzenia nie wyższych od cen ich sprzedaży netto na dzień bilansowy.
- 11.26. W przypadku produktów gotowych i produkcji niezakończonej (półprodukty i produkcja w toku), jeśli jednostka nie ustala kosztu wytworzenia, wówczas wycenia ich stan w cenach sprzedaży netto skorygowanych o przeciętnie osiągnany przy sprzedaży zysk brutto ze sprzedaży, a w przypadku produktu w toku także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia (art. 28 ust. 3 ustawy).

MOŻLIWOŚĆ REZYGNACJI Z ROZLICZANIA NIEZAKOŃCZONYCH USŁUG

- 11.27. Podstawowe rozwiązanie w zakresie rozliczania niezakończonych usług określają przepisy ustawy (art. 34a-34c) oraz regulacje KSR Nr 3 „*Niezakończone usługi budowlane*”.
- 11.28. Zgodnie z art. 34d ustawy jednostka może nie stosować przepisów art. 34a i art. 34c ustawy, dotyczących ustalania na dzień bilansowy przychodów i kosztów z wykonania niezakończonej usługi, w tym budowlanej, jeżeli udział przychodów z niezakończonych usług na dzień bilansowy nie jest istotny w całości przychodów operacyjnych okresu sprawozdawczego, co powinno być ujęte z zasadach (polityce) rachunkowości.

UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ ZAPASÓW

- 11.29. Wartość zapasów na dzień bilansowy nie może być wyższa od ich cen sprzedaży netto, co może powodować konieczność dokonywania odpisów aktualizujących. Określone jednostki mogą zrezygnować z zachowania zasady ostrożności w zakresie dokonywania odpisów aktualizujących (art. 7 ust. 2b ustawy). Uproszczenie to jest możliwe do zastosowania w jednostkach mikro i małych. Ze względu na formę prawną uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz

spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, a także do jednostek sektora finansów publicznych.

12. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJMOWANIA I WYCENY REZERW ORAZ ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH

12.1. Uproszczenia w zakresie rezerw i rozliczeń międzyokresowych dotyczą w szczególności tworzenia:

- a) rezerw wynikające z możliwości ograniczenia stosowania zasady ostrożności (art. 35d ustawy),
- b) rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego (art. 37 ustawy),
- c) czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów (art. 39 ustawy),
- d) rozliczeń międzyokresowych przychodów (art. 41 ustawy).

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE TWORZENIA REZERW WYNIKAJĄCE Z MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA STOSOWANIA ZASADY OSTROŻNOŚCI

12.2. Na możliwość rezygnacji z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów przez jednostki określone w pkt 12.3 i 12.4 standardu, wskazuje art. 7 ust. 2b ustawy.

12.3. Zgodnie z art. 7 ust. 2b ustawy jednostka może zrezygnować z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów w zakresie dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów oraz tworzenia rezerw na znane jednostce ryzyko, grożące straty oraz skutki innych zdarzeń.

12.4. Uproszczenie to jest możliwe do zastosowania wyłącznie przez jednostki mikro i jednostki małe. Należy podkreślić, że ze względu na formę prawną uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej, a także do jednostek sektora finansów publicznych. Oznacza to, iż uprawnione do stosowania tego uproszczenia jednostki nie muszą tworzyć rezerw określonych w art. 35d ustawy, jeżeli nie zniekształca to istotnie obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki w sprawozdaniu finansowym (zob. pkt 5.2 standardu).

UPROSZCZENIE DOTYCZĄCE AKTYWÓW I REZERW Z TYTUŁU ODROCZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

12.5. Obowiązek ustalania odroczonego podatku dochodowego dotyczy jednostek będących podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych, tj. m.in. spółek kapitałowych, spółek komandytowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych, o których mowa w art. 1 ust. 3 pkt 1a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz. U. z 2023 r. poz. 2805 ze zm.).

12.6. Na podstawie art. 37 ust. 10 ustawy jednostki mikro i małe niewymienione w art. 3 ust. 1h ustawy (czyli w szczególności banki, zakłady ubezpieczeniowe i emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu) mogą zastosować uproszczenie i nie ustalać aktywów ani nie tworzyć rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

- 12.7. Zastosowanie uproszczenia wymaga decyzji kierownika jednostki poprzedzonej wstępną oceną wpływu tego uproszczenia na obraz jednostki prezentowany w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z pkt 4.11-4.14 standardu.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE CZYNNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH KOSZTÓW

- 12.8. Zgodnie z zasadą współmierności (art. 6 ust. 2 ustawy) do aktywów zalicza się koszty poniesione w okresie, które dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych. W związku z tym jednostki dokonują czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, czyli kosztów już poniesionych, które będą rozliczane jednorazowo lub stopniowo w kolejnych okresach (art. 39 ust. 1 ustawy).
- 12.9. Jakkolwiek ustawa nie formułuje wprost żadnego uproszczenia odnoszącego się do tych kosztów, to zgodnie z ogólną zasadą istotności (art. 8 ust. 1 ustawy) jednostki mają zapewnić wyodrębnienie wszystkich zdarzeń istotnych dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki. Zatem nie ma obowiązku wyodrębnienia zdarzeń nieistotnych, w tym nieistotnych rozliczeń międzyokresowych kosztów.
- 12.10. Uproszczenie dotyczące czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów polega na tym, że jednostka określa kwotę lub procent – próg istotności przy początkowym ujęciu – poniżej których rozliczenia w czasie uważa się za nieistotne, a tym samym zbędne. Koszty dotyczące przyszłych okresów poniżej tej wartości ujmują się jako koszty bieżącej działalności (przykład 12.1 i 12.2).

Przykład 12.1. Uproszczenie przy początkowym ujmowaniu i rozliczaniu kosztów w czasie

Jednostka określiła w zasadach (polityce) rachunkowości próg istotności ujęcia usług jako czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów w aktywach w kwocie 3500 zł. Poniesione w listopadzie wydatki na opłacone z góry koszty rocznej prenumeraty czasopisma dla księgowych w wysokości 269 zł może zatem ująć jako koszt bieżącej działalności.

Przykład 12.2. Uproszczenie przy początkowym ujmowaniu i rozliczaniu kosztów w czasie

Jednostka opłaciła 15 grudnia br. koszty ubezpieczenia OC w wysokości 240 tys. zł. Polisa obejmuje okres od 16 grudnia br. do 15 grudnia roku kolejnego. Kwotę ujęto w rozliczeniach międzyokresowych kosztów. W takiej sytuacji jednostka może w roku bieżącym zastosować jedno z trzech rozwiązań:

- ująć w kosztach kwotę odpowiadającą 16 z 365 dni okresu objętego ubezpieczeniem,*
- zastosować uproszczenie polegające na ujęciu w kosztach 1/12 kwoty poniesionego kosztu,*
- zastosować uproszczenie polegające na przeniesieniu całego kosztu na kolejny rok obrotowy.*

W kolejnym roku obrotowym jednostka może odnosić saldo rozliczeń międzyokresowych kosztów do każdego kolejnego miesiąca albo jednorazowo w koszty stycznia tego roku obrotowego.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE BIERNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH KOSZTÓW NA PRZYSZŁE ŚWIADCZENIA NA RZECZ PRACOWNIKÓW

- 12.11. Szczególnym rodzajem biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów są rezerwy na przyszłe świadczenia na rzecz pracowników, w tym odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych (art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy). Na podstawie art. 39 ust. 6 ustawy jednostka może zastosować uproszczenie i odstąpić od tworzenia tych rezerw, mimo że ma obowiązek prawny do ich wypłaty. Rozwiązanie to jest dozwolone wyłącznie dla jednostek mikro i małych. Ze względu na formę prawną uproszczenie nie ma zastosowania do: spółek

kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej (przykład 12.3, a także do jednostek sektora finansów publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej).

Przykład 12.3. Uproszczenie w zakresie rozliczania w czasie kosztów odpraw emerytalnych

W 20x1 roku spółka z o.o., będąca jednostką małą znacząco zwiększyła liczbę pracowników i zobowiązała się układem zbiorowym do wypłaty 3-krotnego miesięcznego wynagrodzenia na odprawy emerytalne. Na dzień 31.12.20x1 było 53 zatrudnionych. Kierownik jednostki zdecydował, że na podstawie art. 39 ust. 6 ustawy jednostka zastosuje uproszczenie i odstąpi od tworzenia rezerw na przyszłe świadczenia pracownicze. Czy opisaną sytuację należy uznać za prawidłową?

Opisane rozwiązanie należy uznać za nieprawidłowe. Spółka z o.o., mimo iż jest jednostką małą, ze względu na formę prawną nie może skorzystać z uproszczenia, o którym mowa w art. 39 ust. 6 ustawy. Spółka mogłaby nie tworzyć rezerwy na odprawy emerytalne, gdyby wartość rezerwy nie przekroczyła przyjętego przez jednostkę progu istotności (zob. pkt 12.13 standardu).

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE REZERW I BIERNYCH ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH ZGODNIE Z OGÓLNA ZASADĄ ISTOTNOŚCI

12.12. Zgodnie z zasadą współmierności (art. 6 ust. 2 ustawy) do pasywów zalicza się koszty przypadające na bieżący okres sprawozdawczy, które nie zostały jeszcze poniesione. W związku z tym jednostki dokonują biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów (art. 39 ust. 2 ustawy). Biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów tworzy się m.in. na naprawy i przeglądy gwarancyjne, na koszty usuwania przyszłych szkód górniczych, na koszty związane z emisją gazów oraz na zakup wymagających umorzenia świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych oraz na świadczenia pracownicze (np. urlopowe). Zgodnie z zasadą ostrożności (art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy) rezerwy tworzy się również m.in. na udzielone poręczenia i gwarancje oraz na skutki toczących się spraw sądowych.

12.13. Można zrezygnować z tworzenia rezerw na zobowiązania i ustalania biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli uproszczenia te nie wywierają istotnie ujemnego wpływu na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki (KSR Nr 6 „Rezerwy, biernie rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe”, dalej KSR Nr 6, pkt 3.21; por. przykład 4.2 standardu). Wymaga to jednak określenia w zasadach (polityce) rachunkowości progu istotności przy początkowym ujęciu, poniżej którego rezerwy i biernie rozliczenia międzyokresowe nie są tworzone. Dodatkowym kryterium, ułatwiającym ocenę istotności wpływu uproszczenia na rzetelność i jasność sprawozdania finansowego, jest powtarzalność zdarzenia.

12.14. Zgodnie z pkt 4.10 KSR Nr 6 w przypadku tworzenia rezerw należy wziąć pod uwagę zmiany wartości pieniądza w czasie, dyskontując kwotę rezerw. Można jednak odstąpić od dyskontowania rezerw, kierując się zasadą istotności.

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH PRZYCHODÓW

12.15. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy dla zapewnienia współmierności przychodów i związanych z nimi kosztów do pasywów danego okresu sprawozdawczego zaliczane są przychody, które dotyczą przyszłych okresów, z zachowaniem zasady ostrożności. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych otrzymanych na sfinansowanie nabycia lub

wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych (art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy).

12.16. Jednostka może zrezygnować z rozliczania przychodów w czasie, jeśli ich wartość uzna za nieistotną. Wymaga to jednak określenia w zasadach (polityce) rachunkowości progu istotności przy początkowym ujęciu, poniżej którego przychody ujmuje się jednorazowo w bieżącym okresie.

12.17. W przypadku rozliczania w czasie dotacji na nabycie lub wytworzenie środków trwałych, w tym środków trwałych w budowie, oraz wartości niematerialnych i prawnych albo ich przyjęcia nieodpłatnie w formie darowizny (art. 41 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 ustawy) próg istotności przy początkowym ujęciu rozliczeń międzyokresowych przychodów można ustalić na tym samym poziomie, co próg istotności jednorazowego odpisu amortyzacyjnego danego składnika aktywów, z uwzględnieniem stopnia finansowania (przykład 12.4). Przychody ujmuje się jednorazowo, wyłącznie jeżeli koszty amortyzacji obciążają wynik finansowy jednorazowo lub gdy składnik aktywów nie podlega amortyzacji (np. grunty).

Przykład 12.4. Zastosowanie progu istotności do rozliczeń międzyokresowych przychodów

Jednostka w zasadach (polityce) rachunkowości określiła, że środki trwałe, których cena nabycia lub koszt wytworzenia nie przekracza 10000 zł, amortyzuje jednorazowo. Przyjęto również, że otrzymane środki pieniężne na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych ujmowane są w przychodach bieżącego okresu, jeżeli nie przekraczają 10000 zł z uwzględnieniem stopnia dofinansowania.

Jednostka otrzymała dotację na zakup środka trwałego w wysokości 9000 zł. W opisanej sytuacji możliwe są dwa rozwiązania:

Wariant I: *Cena nabycia środka trwałego wynosi 9000 zł, czyli stopień finansowania z dotacji wynosi 100%. Wówczas otrzymane środki pieniężne na sfinansowanie środka trwałego odnoszone są w przychody bieżącego okresu, analogicznie do jednorazowej amortyzacji nabytego środka trwałego.*

Wariant II: *Cena nabycia środka trwałego wynosi 18000 zł, czyli stopień dofinansowania z dotacji wynosi 50%. Wówczas otrzymane środki pieniężne na sfinansowanie środka trwałego ujmowane są w rozliczeniach międzyokresowych przychodów i zaliczane do przychodów bieżących okresów analogicznie do odpisów amortyzacyjnych.*

13. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE LEASINGU

13.1. Jeżeli jednostka przyjęła do używania obce środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne to, co do zasady, ujmuje je w swoich aktywach trwałych, jeżeli spełniono jeden z warunków wymienionych w art. 3 ust. 4 ustawy. Zgodnie z KSR Nr 5 „Leasing, najem, dzierżawa” (dalej jako KSR Nr 5) taką umowę określa się jako leasing finansowy (pkt. 3.6 KSR Nr 5). W przypadku niespełnienia żadnego z warunków z art. 3 ust. 4 ustawy składniki te w aktywach wykazuje druga strona umowy (finansujący), a umowę określa się jako leasing operacyjny (pkt. 3.7 KSR Nr 5).

13.2. Zgodnie z art. 3 ust. 6 ustawy kierownik jednostki może w zasadach (polityce) rachunkowości ustalić, że decyzja o ujęciu obcego środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej następuje według kryteriów określonych w przepisach podatkowych, a nie zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy. Uproszczenie to mogą zastosować jednostki mikro i małe, za wyjątkiem jednostek określonych w art. 3 ust. 1h ustawy (w

którym wymieniono m.in. banki, zakłady ubezpieczeniowe i emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu; zob. pkt 6.5).

- 13.3. W praktyce gospodarczej strony umowy leasingowej swobodnie kształtują jej treść, w związku z czym częste są sytuacje, w których ta sama umowa jest kwalifikowana jako leasing finansowy na podstawie art. 1 ust. 4 i 5 ustawy oraz jako leasing operacyjny na podstawie przepisów podatkowych (zob. pkt. 2.5 KSR Nr 5). Inna kwalifikacja tych umów powoduje odmienne konsekwencje w księgach rachunkowych i sprawozdaniu finansowym.
- 13.4. Zastosowanie uproszczenia polegającego na podatkowej kwalifikacji umowy leasingowej zależy od decyzji kierownika jednostki, poprzedzonej wstępną oceną wpływu tego uproszczenia na obraz jednostki prezentowany w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z pkt 4.11-4.14 standardu (por. przykład 4.3, 4.4 i 13.1).

Przykład 13.1. Uproszczenie polegające na zastosowaniu przepisów podatkowych do ujmowania leasingu

Przedsiębiorstwo sektora rolniczego w ubiegłym roku zatrudniało przeciętnie 45 osób, bilans podsumowano kwotą 24,78 mln zł i wykazano przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów o wartości 86,54 mln zł. Z racji spełnienia kryteriów ilościowych jednostka zalicza się do jednostek małych, a kierownik jednostki zdecydował o skorzystaniu z uproszczenia polegającego na zastosowaniu przepisów podatkowych do kwalifikacji umów leasingu. W zasadach (polityce) rachunkowości przedsiębiorstwa przyjęto próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego na poziomie 1% sumy bilansowej poprzedniego roku obrotowego.

W trakcie roku obrotowego jednostka zawarła umowę leasingu samochodu osobowego o wartości netto 54 tys. zł. W formie leasingu sfinansowano również odnowienie parku maszyn rolniczych o łącznej wartości 450 tys. zł. Obie umowy spełniają wymienione w ustawie kryteria obligujące do ujęcia przedmiotu leasingu w aktywach trwałych jednostki korzystającej. Według prawa podatkowego obie umowy są umowami leasingu operacyjnego.

W świetle przedstawionych informacji jednostka może nie ujmować samochodu osobowego oraz związanego z nim zobowiązania z tytułu leasingu w bilansie, ponieważ ich wartość jest dużo poniżej przyjętego progu istotności na potrzeby sprawozdania finansowego. W przypadku umów dotyczących parku maszynowego, co prawda przekroczono wyżej wymieniony próg, jednak przekroczenie nie jest oczywiste zgodnie z pkt 4.12 standardu, zatem jednostka ma prawo do zastosowania podatkowych zasad ujęcia leasingowanego majątku.

- 13.5. Z uwagi na wartość przedmiotu leasingu oraz korespondującą z tą wartością potencjalną kwotą zobowiązania, analiza wpływu powinna obejmować nie tylko ocenę wpływu pojedynczego zastosowania uproszczenia, ale również łączne skutki zastosowania uproszczenia w odniesieniu do wszystkich umów leasingowych aktualnych na dzień bilansowy.
- 13.6. W przypadku skorzystania z uproszczenia dla zachowania wymogu rzetelności i jasności obrazu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego zaleca się ujawnienie w informacji dodatkowej łącznej wartości zobowiązań z tytułu umów leasingu operacyjnego, nawet jeżeli jednostka nie ma tego obowiązku (dotyczy jednostek mikro i małych; zob. przykład 4.4).
- 13.7. Korzystanie przez jednostkę z uproszczeń przy klasyfikacji umów leasingowych następuje na etapie ich wprowadzania do ksiąg (pierwszego ujęcia). Utrata lub nabycie przez jednostkę prawa do tych uproszczeń nie wymaga przekwalifikowania zawartych już umów, pod warunkiem, że różnice tym spowodowane nie zniekształcają istotnie obrazu sytuacji

majątkowej, finansowej oraz wyniku finansowego jednostki, lub takie przekształcenie jest praktycznie niewykonalne. (zob. pkt 3.10 KSR Nr 7).

14. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO I SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI

- 14.1. Sprawozdanie finansowe jednostki prowadzącej księgi rachunkowe składa się z bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia. Roczne sprawozdanie finansowe jednostek niebędących jednostkami mikro ani małymi oraz jednostek sektora finansów publicznych przekraczających kryteria zawarte w art. 64 ust. 1 pkt 4 ustawy, tj. podlegające badaniu przez biegłego rewidenta, a także alternatywnych spółek inwestycyjnych obejmuje dodatkowo zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych. Do sprawozdania finansowego niektórych jednostek dołączane jest sprawozdanie z działalności (art. 49 ust. 1 ustawy).
- 14.2. Sprawozdanie finansowe sporządza się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, np. na ostatni dzień roku obrotowego lub na inny dzień bilansowy. Jeżeli jednostka rozpoczęła działalność w drugiej połowie przyjętego roku obrotowego, to może księgi rachunkowe i sprawozdanie finansowe za ten okres połączyć z księgami rachunkowymi i sprawozdaniem finansowym za rok następny, sporządzając jedno sprawozdanie finansowe np. za 16 m-cy (art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy).

UPROSZCZONE SPRAWOZDANIA FINANSOWE JEDNOSTEK MIKRO I MAŁYCH

- 14.3. Zadaniem prowadzonej przez jednostkę rachunkowości (w tym ksiąg rachunkowych i sporządzanych na ich podstawie sprawozdań finansowych) jest m.in. przedstawienie rzetelnego i jasnego obrazu jednostki. Rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki jest przekazywany przez sprawozdanie finansowe, gdy zapewniona jest wystarczająca szczegółowość, umożliwiająca wgląd w strukturę aktywów, pasywów, przychodów, kosztów oraz wyprowadzenie charakterystycznych dla jednostki wskaźników finansowych (na przykład wskaźników płynności finansowej, rentowności zadłużenia) wspierając jego użytkowników w podejmowaniu decyzji gospodarczych związanych z daną jednostką.
- 14.4. Prawo do sporządzenia uproszczonych sprawozdań finansowych (zob. pkt 3.7 standardu), według załączników 4 lub 5 ustawy, przysługuje jednostkom mikro lub małym, zdefiniowanym w pkt 3.8 i 3.9 standardu, w szczególności:
- a) które spełniają kryteria ilościowe oraz
 - b) których organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe podjął wcześniej uchwałę o sporządzeniu uproszczonego sprawozdania finansowego (zob. pkt 5.5-5.7 standardu).
- 14.5. Decyzję o sporządzaniu uproszczonych sprawozdań finansowych należy podjąć odpowiednio wcześniej przed sporządzeniem sprawozdania finansowego (zob. pkt 5.6 standardu). Kierownik jednostki nie ma uprawnienia do podpisania i przedłożenia organowi zatwierdzającemu uproszczonego sprawozdania finansowego, jeśli organ ten nie podjął jeszcze stosownej decyzji w tej sprawie. W szczególności nie jest prawidłowe, aby na jednym posiedzeniu organu zatwierdzającego podjąć uchwały o sporządzeniu uproszczonego sprawozdania finansowego oraz o jego zatwierdzeniu (przykład 14.1).

Przykład 14.1 Termin przyjęcia uchwały organu zatwierdzającego w sprawie uproszczonego sprawozdania finansowego

Spółka z o.o. będąca jednostką mikro zamierza sporządzać sprawozdanie finansowe zgodnie z załącznikiem nr 4 ustawy począwszy od 20x1 roku. Na dzień 15 czerwca 20x2 roku zarząd spółki zwołał zgromadzenie wspólników. Zgodnie z porządkiem obrad przedmiotem głosowania będzie:

- 1) uchwała w sprawie sporządzenia uproszczonego bilansu (zgodnie z art. 46 ust. 5 pkt 4 ustawy), uproszczonego rachunku zysków i strat (zgodnie z art. 47 ust. 4 pkt 4 ustawy) oraz informacji uzupełniających do bilansu (zgodnie z art. 48 ust. 3 ustawy);
- 2) uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 20x1- sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 4 ustawy i podpisane przez zarząd i osobę, której powierzono prowadzenia ksiąg rachunkowych w dniu 31.03.20x2 r.

Przyjęte rozwiązanie jest nieprawidłowe. Sprawozdanie finansowe musi być sporządzone w ciągu trzech miesięcy od dnia bilansowego i ten termin został dotrzymany. Jednak uchwała zgromadzenia wspólników w sprawie sporządzania uproszczonego sprawozdania finansowego została podjęta 15 czerwca 20x2 roku, czyli po dniu sporządzenia sprawozdania finansowego. Zatem prawo do sporządzania sprawozdania finansowego zgodnie z załącznikiem nr 4 spółka posiada dopiero od bieżącego roku obrotowego, a za rok 20x1 spółka powinna sporządzić sprawozdanie finansowe zgodnie z załącznikiem nr 1 ustawy.

- 14.6. Decyzja organu zatwierdzającego w sprawie sporządzenia uproszczonego sprawozdania finansowego powinna dokładnie określać zakres uproszczenia, z odwołaniem do przepisów ustawy. Organ zatwierdzający może selektywnie zezwolić na stosowanie jednego uproszczenia, a innego nie (przykład 14.2). Jeśli z decyzji organu zatwierdzającego nie wynika możliwość zastosowania pewnych uproszczeń, to kierownik jednostki nie może zakładać, że organ zatwierdzający zgodził się na takie uproszczenie.

Przykład 14.2. Treść uchwały organu zatwierdzającego w sprawie sporządzania uproszczonego sprawozdania finansowego

Spółka z o.o. zalicza się do jednostek mikro. Walne zgromadzenie wspólników zamierza podjąć uchwałę w sprawie sporządzania uproszczonego sprawozdania finansowego według załącznika nr 5 (bilans) oraz 4 (pozostałe elementy sprawozdania finansowego) ustawy. Wspólnicy są przeciwni zwolnieniu ze sporządzania sprawozdania z działalności.

Część zasadnicza uchwały walnego zgromadzenia wspólników w sprawie sporządzania uproszczonego sprawozdania finansowego może mieć następującą treść:

“Uchwała nr ...

w sprawie sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych Spółki od 20x5 roku
z dnia roku

Zgromadzenie Wspólników Spółki działającej pod firmą spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w, niniejszym postanawia o:

- sporządzaniu uproszczonego bilansu na podstawie art. 46 ust. 5 pkt 5 ustawy (zgodnie z załącznikiem nr 5),
- sporządzaniu uproszczonego rachunku zysku i strat na podstawie art. 47 ust. 4 pkt 4 ustawy (zgodnie z załącznikiem nr 4),
- sporządzaniu informacji uzupełniających do bilansu na podstawie art. 48 ust. 3 ustawy (zgodnie z załącznikiem nr 4)

Uchwała ma zastosowanie do sprawozdań finansowych za rok obrotowy 20x5 i następne”.

Uchwała nie odnosi się do art. 49 ust. 5 ustawy, który dotyczy zwolnienia ze sporządzania sprawozdania z działalności. W związku z tym spółka jest zobowiązana do jego sporządzenia, gdyż zgodnie z art. 49c ust. 1 ustawy decyzję o skorzystaniu z tego uproszczenia podejmuje organ zatwierdzający.

14.7. Raz podjęta decyzja organu zatwierdzającego w sprawie sporządzania uproszczonego sprawozdania finansowego może, w zależności od treści uchwały, mieć zastosowanie w kolejnych latach obrotowych, jeżeli jednostka nadal spełnia warunki stosowania uproszczenia.

RZETELNY I JASNY OBRAZ JEDNOSTKI MIKRO W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

14.8. Zgodnie z art. 49a ustawy przyjmuje się, że sprawozdanie finansowe sporządzone przez jednostkę mikro przedstawia rzetelnie i jasno sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy tej jednostki (zob. również pkt 5.2 i 5.3 standardu). Na mocy tego przepisu nie ma potrzeby dokonywania oceny istotności zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy przy stosowaniu następujących uproszczeń:

- a) sporządzanie uproszczonego sprawozdania finansowego według załącznika nr 4 lub jego wybranych elementów (zgodnie z art. 46 ust. 5 pkt 4, art. 47 ust. 4 pkt 4, art. 48 ust. 3 ustawy),
- b) niesporządzanie sprawozdania z działalności (zgodnie z art. 49 ust. 4 ustawy).

14.9. Nie są objęte art. 49a ustawy pozostałe uproszczenia dla jednostek mikro, w tym m.in. uproszczenie polegające na ograniczonym stosowaniu zasady ostrożności (art. 7 ust. 2b-2c ustawy; pkt. 8.10, 9.5, 10.9, 11.30 oraz 12.2-12.4 standardu). Oznacza to, że jednostka mikro planująca zastosować te uproszczenia powinna przeprowadzić ocenę wpływu tych uproszczeń na rzetelność i jasność sytuacji finansowej i majątkowej oraz wyniku finansowego przedstawionych w sprawozdaniu finansowym.

14.10. Ze względu na minimalny zakres prezentowanych treści, sprawozdanie finansowe sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 4 ustawy może nie zaspokajać wszystkich potrzeb informacyjnych jego użytkowników. Za przykład mogą posłużyć banki lub fundusze poręczeniowe, które do oceny zdolności kredytowej jednostki, zazwyczaj oczekują większego zakresu ujawnień niż wynika to z załącznika nr 4. Zatem przed podjęciem decyzji o sporządzeniu uproszczonego sprawozdania finansowego dla jednostek mikro według załącznika nr 4, należy wnikliwie rozważyć korzyści i koszty takiego rozwiązania (przykład 14.3).

Przykład 14.3. Ograniczona przydatność uproszczonego sprawozdania finansowego zgodnego z załącznikiem nr 4

Spółka kapitałowa prowadzącą działalność handlową zamierza ubiegać się o kredyt bankowy w rachunku bieżącym na kwotę 100 tys. zł. Spółka nigdy wcześniej nie korzystała z kredytów bankowych. Spółka będąca jednostką mikro (art. 3 ust. 1 pkt 1a ustawy) mocą uchwały zgromadzenia wspólników sporządza uproszczone sprawozdanie finansowe zgodnie z załącznikiem nr 4 ustawy (Tabela 6 i Tabela 7). Czy informacje zaprezentowane przez spółkę w sprawozdaniu finansowym są wystarczające do zbadania zdolności kredytowej spółki?

Tabela 6. Bilans spółki sporządzony na dzień 31 grudnia 20x2 r.

<i>Aktywa</i>	<i>20x2 (w zł)</i>	<i>20x1 (w zł)</i>	<i>Pasywa</i>	<i>20x2 (w zł)</i>	<i>20x1 (w zł)</i>
A. Aktywa trwałe, w tym: - środki trwałe	100 000 68 000	90 000 75 000	A. Kapitał (fundusz) własny, w tym: - kapitał (fundusz) podstawowy	120 000 50 000	140 000 50 000
B. Aktywa obrotowe, w tym: - zapasy - należności krótkoterminowe	500 000 330 000 70 000	450 000 350 000 60 000	B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w tym: - rezerwy na zobowiązania - zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	380 000 - 230 000	400 000 - 250 000
Aktywa razem	600 000	540 000	Pasywa razem	600 000	540 000

Tabela 7. Rachunek zysków i strat spółki sporządzony za 20x2 rok

	<i>Pozycja</i>	<i>20x2 (w zł)</i>	<i>20x1 (w zł)</i>
A.	Przychody podstawowej działalności operacyjnej i zrównane z nimi, w tym zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)	1 380 000	950 000
B.	Koszty podstawowej działalności operacyjnej:	980 000	900 000
	I. Amortyzacja	26 000	26 000
	II. Zużycie materiałów i energii	154 000	114 000
	III. Wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	100 000	80 000
	IV. Pozostałe koszty	700 000	680 000
C.	Pozostałe przychody i zyski, w tym: - aktualizacja wartości aktywów	60 000 -	50 000 -
D.	Pozostałe koszty i straty, w tym: - aktualizacja wartości aktywów	400 000 -	30 000 -
E.	Podatek dochodowy	11 400	15 200
F.	Zysk/strata netto (A-B+C-D-E)	48 600	64 800

Przedstawione sprawozdanie finansowe może być niewystarczające do przeprowadzenia kompleksowej oceny zdolności kredytowej przez bank. Zawartość informacyjna bilansu i rachunku zysków strat nie pozwala bowiem na pogłębioną analizę finansową spółki, na którą składają się m.in. wstępna analiza bilansu, wskaźniki rentowności, wskaźniki płynności finansowej oraz wskaźniki sprawności działania. Wykaz podstawowych wskaźników finansowych obliczanych przy ocenie zdolności kredytowej ze wskazaniem możliwości ich ustalenia na podstawie uproszczonego sprawozdania finansowego według załącznika nr 4 ustawy przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Wykaz podstawowych wskaźników finansowych możliwych (lub nie) do ustalenia na podstawie uproszczonego sprawozdania finansowego według załącznika nr 4 ustawy

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa wskaźnika i jego wzór</i>	<i>Możliwość ustalenia wskaźnika</i>
I.	Wstępna analiza bilansu:	
1.	Trwałość struktury finansowania: $\frac{\text{kapitał własny} + \text{rezerwy i zobowiązania dl.}}{\text{aktywa trwałe}} \times 100\%$	nie
2.	Ogólne zadłużenie: $\frac{\text{zobowiązania i rezerwy na zobowiązania}}{\text{aktywa ogółem}} \times 100\%$	tak
3.	Wskaźnik struktury pasywów: $\frac{\text{kapitał własny}}{\text{kapitał obcy}} \times 100\%$	tak
4.	Wskaźnik struktury aktywów: $\frac{\text{aktywa trwałe}}{\text{aktywa obrotowe}} \times 100\%$	tak

Lp.	Nazwa wskaźnika i jego wzór	Możliwość ustalenia wskaźnika
5.	Pokrycie aktywów trwałych kapitałem własnym i rezerwami długoterminowymi: $\frac{\text{kapitał (fundusz) własny} + \text{rezerwy długoterminowe}}{\text{aktywa trwałe} + \text{należności z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty powyżej 12 mies.}}$	nie
II. Wskaźniki rentowności:		
6.	Rentowność operacyjna aktywów: $\frac{\text{wynik z działalności operacyjnej} \times 100\%}{\text{średnioroczny stan aktywów ogółem}}$	nie
7.	Rentowność kapitału własnego: $\frac{\text{wynik netto} \times 100\%}{\text{średnioroczny stan kapitału (funduszu) własnego}}$	tak
8.	Rentowność netto: $\frac{\text{wynik netto} \times 100\%}{\text{przychody ogółem}}$	tak
9.	Rentowność sprzedaży: $\frac{\text{wynik ze sprzedaży} \times 100\%}{\text{przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$	nie
III. Wskaźniki płynności finansowej:		
10.	Wskaźnik płynności finansowej I stopnia: $\frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	nie
11.	Wskaźnik płynności finansowej II stopnia: $\frac{\text{aktywa obrotowe} - \text{zapasy} - \text{krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	nie
12.	Wskaźnik płynności finansowej III stopnia: $\frac{\text{inwestycje krótkoterminowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	nie
IV. Wskaźniki sprawności działania:		
13.	Szybkość obrotu zapasów (w dniach): $\frac{\text{średni stan zapasów} \times 365 \text{ dni}}{\text{przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$	tak
14.	Spływ należności (w dniach): $\frac{\text{średni stan należności z tytułu dostaw i usług} \times 365 \text{ dni}}{\text{przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$	nie
15.	Splata zobowiązań (w dniach): $\frac{\text{średni stan zobowiązań z tytułu dostaw i usług} \times 365 \text{ dni}}{\text{przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów}}$	nie

Źródło: opracowano na podstawie: Sektorowe wskaźniki finansowe. Opracowanie Komisji ds. Analizy Finansowej Rady Naukowej Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

Podsumowując, sprawozdanie finansowe sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 4 ustawy, ze względu na ograniczony zakres informacji, może nie być wystarczająco przydatne dla kredytodawcy. Uwaga ta dotyczy zwłaszcza bilansu, na podstawie którego trudno przeprowadzić podstawową analizę wskaźnikową spółki (np. ze względu na brak informacji na temat należności z tytułu dostaw i usług oraz inwestycji krótkoterminowych, czy zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz podziału zobowiązań na długo- i krótkoterminowe). Brak wiersza w rachunku zysków i strat informującego o wyniku z działalności operacyjnej utrudnia ocenę rentowności.

14.11. Wobec przedstawionych ograniczeń uproszczonego bilansu sporządzonego na podstawie załącznika nr 4 ustawy (dla jednostek mikro) zaleca się, aby jednostki spełniające warunki stosowania tego załącznika rozważyły jego zastosowanie. Rozwiązaniem alternatywnym może być:

- zastosowanie załącznika nr 4 dla jednostek mikro, ale rozbudowanie o dodatkowe, przydatne pozycje (art. 50 ust. 1 ustawy), np. zobowiązania krótkoterminowe, środki pieniężne lub
- zastosowanie mieszanego układu sprawozdania finansowego, czyli na przykład przyjęcie (decyzją organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe) układu bilansu według załącznika

- nr 5 (dla jednostek małych), a w odniesieniu do pozostałych elementów sprawozdania finansowego uproszczeń przewidzianych dla jednostek mikro (według załącznika nr 4) lub
- c) zastosowanie uproszczonego sprawozdania finansowego dla jednostek małych (według załącznika nr 5).

INNE UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

- 14.12. Dane liczbowe w sprawozdaniu finansowym oraz sprawozdaniu z działalności można zaokrąglić do tysięcy złotych (art. 45 ust. 5 ustawy). Dotyczy to wszystkich elementów sprawozdania finansowego. Jednak w przypadku niektórych pozycji dodatkowych informacji i objaśnień nie zaleca się zaokrąglania kwot do tysięcy złotych. Przykładem mogą być poz. 5.4 i 5.5 dodatkowych informacji i objaśnień z załącznika nr 1 ustawy odnoszące się do wartości wynagrodzeń oraz kwot zaliczek, kredytów i pożyczek odpowiednio wypłaconych bądź udzielonych członkom organów zarządzających, nadzorujących albo administrujących spółek handlowych.
- 14.13. Jeśli dana pozycja sprawozdania finansowego nie wystąpiła w jednostce zarówno w roku obrotowym, jak i w roku poprzedzającym ten rok obrotowy, to przy sporządzaniu sprawozdania finansowego można ją pominąć (art. 50 ust. 3 ustawy). Nie ma potrzeby wskazywania, które pozycje się pomija.
- 14.14. Sprawozdanie finansowe podpisuje osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz kierownik jednostki. Jeżeli jednostką zarządza organ wieloosobowy, to sprawozdanie finansowe muszą podpisać wszyscy członkowie tego organu lub, co upraszcza procedurę, przynajmniej jedna osoba wchodząca w jego skład, pod warunkiem złożenia przez pozostałe osoby odpowiednich oświadczeń w tej sprawie (art. 52 ust. 2 i 2b ustawy).

UPROSZCZENIA DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI

- 14.15. Kierownicy wybranych jednostek wymienionych w art. 49 ust. 1 ustawy, w tym w szczególności: spółek kapitałowych, spółek komandytowo-akcyjnych, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych oraz spółek jawnych i komandytowych, których wszystkimi współnikami ponoszącymi nieograniczoną odpowiedzialność są spółki kapitałowe, spółki komandytowo-akcyjne lub spółki z innych państw o podobnej do tych spółek formie prawnej są zobowiązani sporządzać sprawozdanie z działalności.
- 14.16. Uproszczenia w zakresie sporządzania sprawozdania z działalności dotyczą jednostek mikro i małych i polegają na tym, że:
- a) jednostki mikro mogą nie sporządzać tego sprawozdania pod warunkiem:
- decyzji organu zatwierdzającego w tej sprawie (art. 49 c ust 1 ustawy) oraz
 - zamieszczenia w sprawozdaniu finansowym (w informacji dodatkowej lub w informacji uzupełniającej do bilansu) informacji dotyczących nabycia udziałów własnych, określonych w załączniku nr 4 ustawy (art. 49 ust. 2 pkt 5; art. 49 ust. 4 ustawy);
- b) jednostki małe mogą nie sporządzać tego sprawozdania pod warunkiem:
- decyzji organu zatwierdzającego w tej sprawie (art. 49 c ust 1 ustawy) oraz
 - zamieszczenia w sprawozdaniu finansowym w informacji dodatkowej informacji dotyczących nabycia udziałów własnych, określonych w załączniku nr 5 ustawy (art. 49 ust. 2 pkt 5; art. 49 ust. 5 ustawy);
- c) jednostki mikro i jednostki małe, których organ zatwierdzający zdecydował o sporządzaniu sprawozdania z działalności, mogą nie ujawniać w nim informacji o kluczowych

niefinansowych wskaźnikach efektywności oraz informacji dotyczących spraw pracowniczych i środowiska naturalnego (art. 49 ust. 6 ustawy); zastosowanie tego uproszczenia należy do decyzji kierownika jednostki, a nie organu zatwierdzającego.

14.17. Jednostki mikro i małe przed podjęciem decyzji o rezygnacji ze sporządzania sprawozdania z działalności, powinny rozważyć korzyści i koszty takiego rozwiązania (zob. pkt 4.5 standardu). Sprawozdanie z działalności jest bowiem jedynym źródłem informacji o ocenach kierownika jednostki dotyczących jej stanu majątkowego, sytuacji finansowej oraz efektów prowadzonej działalności, w tym czynników ryzyka i zagrożeń (art. 49 ust. 2 ustawy).

15. UJAWNIANIE INFORMACJI NA TEMAT ZASTOSOWANYCH UPROSZCZEŃ

15.1. Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego jednostka ujawnia przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, w tym metody wyceny i sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru, w szczególności obejmujące przyjęte uproszczenia.

15.2. Jednostki mikro i małe, sporządzające uproszczone sprawozdanie finansowe, mają obowiązek osobno ujawnić we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego:

- a) zastosowane zasady rachunkowości przewidziane dla jednostek mikro lub małych z wyszczególnieniem wybranych uproszczeń (zgodnie z pkt 4 „Informacji ogólnych” załącznika nr 4 i – odpowiednio – nr 5 ustawy),
- b) przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, w tym metody wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim ustawa pozostawia jednostce prawo wyboru (zgodnie z pkt 6 „Informacji ogólnych” załącznika nr 4 i – odpowiednio – nr 5 ustawy).

Z analizy powyższych regulacji wynika, że uproszczenia zastosowane przez jednostki mikro i małe są ujawniane dwukrotnie: omawiając przyjęte zasady (politykę) rachunkowości oraz w odrębnym punkcie wprowadzenia poświęconym uproszczeniom dla jednostek mikro i małych (przykład 15.1).

15.3. Ponadto, we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego, opisując zasady (politykę) rachunkowości, wskazane jest ujawnić:

- a) progi istotności przy początkowym ujęciu zastosowane do istotnych pozycji sprawozdania finansowego (zob. pkt 4.18-4.21 standardu),
- b) próg istotności na potrzeby sprawozdania finansowego (zob. pkt 4.22-4.23 standardu).

Przykład 15.1. Treść wprowadzenia do sprawozdania finansowego dotycząca uproszczeń dla środków trwałych zastosowanych w spółce jawnej osób fizycznych będącej jednostką mikro

*„Omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
(zgodnie z pkt. 6 „Informacji ogólnych” załącznika nr 4)*

W odniesieniu do środków trwałych jednostka przyjęła następujące uproszczenia:

- 1) do środków trwałych zalicza się składniki majątku spełniające definicję środków trwałych, których wartość przekracza 3 500 zł,*
- 2) amortyzacja środków trwałych ustalana jest na podstawie zasad określonych w ustawie o podatku dochodowym (art. 32 ust. 7 ustawy o rachunkowości),*

- 3) *środki trwałe o wartości poniżej 10 000 zł amortyzuje się jednorazowo w miesiącu oddania do użytkowania,*
- 4) *nie dokonuje się odpisów aktualizujących wartość środków trwałych, na mocy art. 7 ust. 2b ustawy o rachunkowości.*
- 5) (...)

Wskazanie zastosowanych zasad rachunkowości przewidzianych dla jednostek mikro z wyszczególnieniem wybranych uproszczeń (zgodnie z pkt. 4 „Informacji ogólnych” załącznika nr 4):

- 1) *amortyzacja na podstawie zasad określonych w ustawie o podatku dochodowym (art. 32 ust. 7 ustawy o rachunkowości),*
- 2) *niedokonywanie odpisów aktualizujących wartość środków trwałych, na mocy art. 7. ust. 2b ustawy o rachunkowości.*
- 3) (...)

Tabela 9. Prawa do korzystania z uproszczeń dopuszczonych ustawą według zakresu przedmiotowego i podmiotowego⁴

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			<u>będąca</u> spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	<u>będąca</u> spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	art. 3 ust. 6	kwalifikacja umów leasingowych dla celów ujęcia księgowego według przepisów podatkowych	tak	tak	tak	tak	nie	nie	13.1-13.8
2	art. 7 ust. 2b i 2c	rezygnacja z zachowania zasady ostrożności przy wycenie poszczególnych składników aktywów i pasywów w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość aktywów oraz rezerw	nie	tak	nie	tak	tak	nie	8.10, 9.5, 10.9, 11.29, 12.2 i 12.4
3	art. 14 ust. 3	stosowanie dzienników częściowych	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
4	art. 16 ust. 2	stosowanie jednostek naturalnych w księgach pomocniczych obok lub zamiast jednostek pieniężnych	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1

⁴ Na potrzeby ustalenia prawa do stosowania uproszczeń, uzależnionych od spełnienia kryteriów ilościowych (suma bilansowa, przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów, zatrudnienie), jednostki opisane w art. 3 ust. 1h ustawy (np. banki i emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na rynkach regulowanych) uznaje się za jednostki duże, bez względu na poziom tych kryteriów ilościowych.

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5	art. 17 ust. 2 pkt 4	odpisywanie w koszty wartości materiałów i towarów na dzień ich zakupu lub produktów gotowych w momencie ich wytworzenia, połączone z ustalaniem stanu tych składników aktywów i jego wyceny oraz korekty kosztów o wartość tego stanu, nie później niż na dzień bilansowy	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.7, 11.10-11.12
6	art. 18 ust. 2	sporządzanie zestawienia obrotów i sald kont ksiąg pomocniczych tylko na dzień bilansowy	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
7	art. 20 ust. 3	stosowanie dowodów zbiorczych, korygujących, zastępczych i rozliczeniowych	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
8	art. 21 ust. 1a	rezygnacja z zamieszczania na dowodach księgowych niektórych danych (np. dekretów, numeru dowodu, rodzaju dowodu, stron, podpisów itd.)	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
9	art. 21 ust. 2	rezygnacja z zamieszczania na dowodach księgowych wartości, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
10	art. 21 ust. 4	rezygnacja z podpisów na dowodzie księgowym, jeżeli dowód nie dokumentuje przekazania lub przejęcia składnika aktywów, przeniesienia prawa własności lub użytkowania wieczystego gruntu albo nie jest dowodem zastępczym	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	art. 23 ust. 2 pkt 3	stosowanie w zapisach księgowych skrótów lub kodów pod warunkiem posiadania pisemnego objaśnienia treści skrótów lub kodów	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
12	art. 26 ust 3	przeprowadzanie inwentaryzacji wybranych składników majątkowych rzadziej niż co roku lub przeprowadzenie jej w trakcie roku	tak	tak	tak	tak	tak	tak	7.1
13	art. 28b	niestosowanie rozporządzenia w sprawie instrumentów finansowych	tak (nie dotyczy jednostek określonych w art. 28a)	tak (nie dotyczy jednostek określonych w art. 28a)	tak	tak	nie	nie	10.2-10.4
14	art. 28 ust. 3	zastosowanie ceny sprzedaży netto takiego samego lub podobnego przedmiotu pomniejszonej o przeciętnie osiągnięty przy sprzedaży produktów zysk brutto ze sprzedaży, a w przypadku produktu w toku - także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia - w razie braku możliwości ustalenia kosztu wytworzenia	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.21-11.24
15	art. 28 ust. 4a	włączenie do kosztu wytworzenia produktów kosztów pośrednich niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych	tak	tak,	tak,	tak	nie	nie	11.18-11.19 przykład 11.4
16	art. 32 ust. 6	uproszczona amortyzacja środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej (zbiorcza, jednorazowa)	tak	tak	tak	tak	tak	tak	8.8 przykład 8.3

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17	art. 32 ust. 7 i 8	amortyzacja według zasad wynikających z przepisów podatkowych	nie; w jednostkach sektora finansów publicznych o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej	tak	nie; w jednostkach sektora finansów publicznych o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej	tak	nie	nie	8.8-8.9 przykład 8.4
18	art. 34 ust 2	stosowanie stałych cen ewidencyjnych do wyceny zapasów w trakcie roku obrotowego (i kosztów planowanych do wyceny bilansowej)	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.8-11.9
19	art. 34 ust. 1 pkt 1	wycena materiałów i towarów w cenie zakupu	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.13-11.15 przykład 11.1-11.2
20	art. 34 ust. 1 pkt 2	wycena produkcji w toku w wysokości kosztów bezpośrednich, materiałów bezpośrednich bądź rezygnacja z wyceny	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.20
21	art. 34d	rezygnacja z rozliczania kontraktów długoterminowych (art. 34a i art. 34c) jeżeli udział przychodów z niezakończonych usług na dzień bilansowy nie jest istotny w całości przychodów operacyjnych okresu sprawozdawczego.	tak	tak	tak	tak	tak	tak	11.27-11.28
22	art. 35 ust. 1	wstępna wycena aktywów finansowych lub innych inwestycji w cenie zakupu, jeżeli koszty zakupu są nieistotne	tak	tak	tak	tak	tak	tak	10.5-10.7

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23	art. 37 ust. 10	rezygnacja z ustalania rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	tak	tak	tak	tak	nie	nie	12.5-12.7
24	art. 39 ust. 6 i 7	nietworzenie biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dotyczących przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych	nie; w jednostkach sektora finansów publicznych o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej	tak	nie; w jednostkach sektora finansów publicznych o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej	tak	nie	nie	12.2 przykład 12.3
25	art. 46 ust. 5 pkt 4	bilans określony w załączniku nr 4	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 46 ust. 5 pkt 6	nie	nie	tak	nie	14.3-14.11 przykłady 14.1-14.3
26	art. 46 ust. 5 pkt 5	bilans określony w załączniku nr 5	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 46 ust. 5 pkt 6	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 46 ust. 5 pkt 6	nie	nie	14.3-14.7 przykłady 14.1-14.2
27	art. 47 ust. 4 pkt 4	rachunek zysków i strat określony w załączniku nr 4	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 47 ust. 4 pkt 6	nie	nie	tak	nie	14.3-14.11 przykłady 14.1-14.3

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
28	art. 47 ust. 4 pkt 5	rachunek zysków i strat określony w załączniku nr 5	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 47 ust. 4 pkt 6	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 47 ust. 4 pkt 6	nie	nie	14.3-14.7 przykłady 14.1-14.2
29	art. 48 ust. 3	niesporządzanie informacji dodatkowej, pod warunkiem przedstawienia informacji uzupełniających do bilansu określonych w załączniku nr 4 do ustawy	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 48 ust. 5	nie	nie	tak	nie	14.3-14.11 przykłady 14.1-14.2
30	art. 48 ust. 4	sporządzanie uproszczonej informacji dodatkowej zgodnie z załącznikiem nr 5 lub w zakresie nie mniejszym niż w załączniku nr 5	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 48 ust. 5	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak, z wyjątkiem organizacji pozarządowych wskazanych w art. 48 ust. 5	nie	nie	14.3-14.7 przykłady 14.1-14.2
31	art. 49 ust. 4	niesporządzanie sprawozdania z działalności pod warunkiem przedstawienia w informacji dodatkowej lub w informacji uzupełniającej do bilansu informacji o nabyciu udziałów (akcji) własnych	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak	nie	nie	nie dotyczy	nie	14.15-14.17
32	art. 49 ust. 5	niesporządzanie sprawozdania z działalności pod warunkiem przedstawienia w informacji dodatkowej informacji o nabyciu udziałów (akcji) własnych	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak	tak, z wyjątkiem jednostek sektora finansów publicznych	tak	nie dotyczy	nie	14.15-14.17

Lp.	Przepis ustawy.	Zakres podmiotowy Przedmiot uproszczenia	JEDNOSTKA MIKRO		JEDNOSTKA MAŁA		Związki zawodowe, organizacje pracodawców, izby gospodarcze i inne jednostki określone w art. 80 ust. 4 ustawy, które nie są jednostkami mikro, jeżeli nie prowadzą działalności gospodarczej	Inne jednostki niż w kol. 4-8	Najważniejsze odniesienia w standardzie (pkt standardu)
			będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki mikro	będąca spółką kapitałową lub inną spółką wymienioną w art. 7 ust. 2c ustawy albo jednostką sektora finansów publicznych	pozostałe jednostki małe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
33	art. 49 ust. 6	niewzględnianie w sprawozdaniu z działalności kluczowych niefinansowych wskaźników efektywności związanych z działalnością jednostki oraz informacji dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego	tak	tak	tak	tak	nie dotyczy	nie	14.15-14.17
34	art. 52 ust. 2	podpisanie sprawozdania finansowego przez jednego członka organu wieloosobowego, pod warunkiem złożenia przez pozostałe osoby odpowiednich oświadczeń	tak	tak	tak	tak	tak	tak	14.14

SPIS PRZYKŁADÓW

PRZYKŁAD 4.1. RETROSPEKTYWNE UJĘCIE UTRATY PRAWA DO UPROSZCZENIA	8
PRZYKŁAD 4.2. PROSPEKTYWNE UJĘCIE ODSTĄPIENIA OD UPROSZCZENIA	8
PRZYKŁAD 4.3. WPŁYW OCZYWISTEGO ZNIEKSZTAŁCENIA RZETELNEGO I JASNEGO OBRAZU SYTUACJI MAJĄTKOWEJ I FINANSOWEJ JEDNOSTKI NA MOŻLIWOŚĆ ZASTOSOWANIA UPROSZCZENIA	9
PRZYKŁAD 4.4. WPŁYW KRYTERIÓW JAKOŚCIOWYCH WYNIKAJĄCYCH Z ZAPISÓW UMOWNYCH (KOWENANTÓW) NA ZASTOSOWANIE UPROSZCZENIA	10
PRZYKŁAD 4.5. PROSPEKTYWNE UJĘCIE ZMIANY PROGÓW ISTOTNOŚCI	11
PRZYKŁAD 4.6. WPŁYW KRYTERIÓW JAKOŚCIOWYCH WYNIKAJĄCYCH ZE SPECYFIKI PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI NA ZASTOSOWANIE UPROSZCZENIA	11
PRZYKŁAD 4.7. POMINIĘCIE PROGU ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU	13
PRZYKŁAD 4.8. DOBÓR WZORCA (PODSTAWY) WYZNACZENIA PROGU ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	14
PRZYKŁAD 4.9. OCENA ISTOTNOŚCI NA POTRZEBY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	14
PRZYKŁAD 8.1. PRÓG ISTOTNOŚCI PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU ŚRODKÓW TRWAŁYCH	19
PRZYKŁAD 8.2. UJMOWANIE KOSZTÓW ULEPSZENIA ŚRODKA TRWAŁEGO	20
PRZYKŁAD 8.3. TREŚĆ ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI W ZAKRESIE UJMOWANIA I AMORTYZACJI ŚRODKÓW TRWAŁYCH.....	21
PRZYKŁAD 8.4. UPROSZCZENIE POLEGAJĄCE NA ZASTOSOWANIU PODATKOWYCH ZASAD AMORTYZACJI	21
PRZYKŁAD 9.1. UPROSZCZENIA W ZAKRESIE UJĘCIA I AMORTYZACJI WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH	23
PRZYKŁAD 11.1. ODNOSZENIE KOSZTÓW ZAKUPU MATERIAŁÓW W KOSZTY BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI	29
PRZYKŁAD 11.2. GLOBALNE ROZLICZANIE KOSZTÓW ZAKUPU MATERIAŁÓW.....	29
PRZYKŁAD 11.3. OCENA ISTOTNOŚCI KOSZTÓW ZAKUPU PRZY WYCENIE TOWARÓW W CENACH ZAKUPU.....	29
PRZYKŁAD 11.4. SKUTKI POMINIĘCIA PRZY USTALANIU KOSZTU WYTWORZENIA KOSZTÓW POŚREDNICH ZWIĄZANYCH Z NIEWYKORZYSTANIEM ZDOLNOŚCI PRODUKCYJNYCH.....	31
PRZYKŁAD 12.1. UPROSZCZENIE PRZY POCZĄTKOWYM UJMOWANIU I ROZLICZANIU KOSZTÓW W CZASIE	35
PRZYKŁAD 12.2. UPROSZCZENIE PRZY POCZĄTKOWYM UJMOWANIU I ROZLICZANIU KOSZTÓW W CZASIE	35
PRZYKŁAD 12.3. UPROSZCZENIE W ZAKRESIE ROZLICZANIA W CZASIE KOSZTÓW ODPRAW EMERYTALNYCH	36
PRZYKŁAD 12.4. ZASTOSOWANIE PROGU ISTOTNOŚCI DO ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH PRZYCHODÓW	37
PRZYKŁAD 13.1. UPROSZCZENIE POLEGAJĄCE NA ZASTOSOWANIU PRZEPISÓW PODATKOWYCH DO UJMOWANIA LEASINGU.....	38
PRZYKŁAD 14.1. TERMIN PRZYJĘCIA UCHWAŁY ORGANU ZATWIERDZAJĄCEGO W SPRAWIE UPROSZCZONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	40
PRZYKŁAD 14.2. TREŚĆ UCHWAŁY ORGANU ZATWIERDZAJĄCEGO W SPRAWIE SPORZĄDZANIA UPROSZCZONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	40
PRZYKŁAD 14.3. OGRANICZONA PRZYDATNOŚĆ UPROSZCZONEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZGODNEGO Z ZAŁĄCZNIKIEM NR 4	41
PRZYKŁAD 15.1. TREŚĆ WPROWADZENIA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO DOTYCZĄCA UPROSZCZEŃ DLA ŚRODKÓW TRWAŁYCH ZASTOSOWANYCH W SPÓŁCE JAWNEJ OSÓB FIZYCZNYCH BĘDĄCEJ JEDNOSTKĄ MIKRO	45

Projekt opracował zespół w składzie:

Waldemar Gos

Hanna Czaja-Cieszyńska

Przemysław Mućko